

5

Openbare raadsvergadering der gemeente Ridderkerk, gehouden op donderdag 27 januari 2011

10 **Aanwezig:** De burgemeester mevrouw A. Attema, voorzitter
De gemeentesecretaris: mevrouw M.H.J.C. Nienhuis-van Doremaele
De wethouders: de heren H. Dokter, A. Los, A. den Ouden en M.A. Vroegindewij
De raadsleden: de heer T.J. Alderliesten (SGP), mevrouw. H.R. van den Berg (ChristenUnie),
15 de heren P. Boertje (VVD), C.A. van der Duijn Schouten (SGP), mevrouw T. Duman-Sirin
(PvdA), mevrouw F. Fräser (D66/GroenLinks), mevrouw A.B. van Houwelingen-Saugerud
(PvdA), de heren M.A. Hitzert (PvdA), H.C.M. van Houcke (D66/GroenLinks), J. Ipskamp
(LR), M. Japenga (ChristenUnie), B. Kok (SGP), H.J.A. Koppes (LR), P. Kranendonk (SGP),
20 mevrouw E. Mans (LR), de heren A.C. van Nes (LR), G.J. van Nes (LR), mevrouw P.J. van
Nes-de Man (LR), de heren B. Neuschwander (LR), A.H. Nugteren (LR), W.P. Onderdelinden
(CDA), mevrouw I. Parren-Leutscher (LR), mevrouw A.P.S. Ripmeester (PvdA), de heren
V.A. Smit (SGP) A. Stout (LR) en L. van der Spoel (VVD)

Griffier: De heer M. Slingerland (plv.)

25 **Afwezig:** de heer P.W.J. Meij (CDA)

Notulist: Mevrouw I.J.H. Lit (uitgewerkt aan de hand van geluidsopname)

1. Opening en vaststelling van de agenda

30

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren. Ik voorspel u al vast dat ook dit weer een
gedenkwaardige avond zal worden.

Afwezig heeft zich gemeld de heer Meij.

Jarig vandaag is de heer Smit: hartelijk gefeliciteerd.

35

[applaus: de burgemeester overhandigt de heer Smit een boeket bloemen]

Dan gaan we over tot vaststelling van de agenda. U hebt gezien dat er een nagekomen stuk
is, bijlage investeringsgelden stedelijke vernieuwing. Agendapunt 16. Agendapunt 17 wordt
40 het afscheid van Heleen van den Berg. Kunt u daarmee instemmen?

De heer Van der Duijn Schouten.

De heer Van der Duijn Schouten: Dank u wel, voorzitter. Op dit moment staat bij
agendapunt 9 het voorstel van het college om € 70.000,-- extra ter beschikking te stellen voor
45 de restauratie van de ruïne Huis te Woude. Omdat het ons op dit moment niet opportuun lijkt
hiervoor € 70.000,-- ter beschikking te stellen, gezien de financieel-economische situatie, en
omdat op dit moment voor ons niet helder is wat binnen het beschikbare budget van
€ 54.000,-- wel gedaan kan worden, willen wij vragen om dit agendapunt vanavond niet te
behandelen. Wij willen de wethouder vragen om te onderzoeken wat binnen € 54.000,-- wel
50 gedaan kan worden. Wij willen vragen in het onderzoek mee te nemen wat er gedaan kan
worden aan de onveilige situatie van het gebied. De situatie van de ruïne zelf wordt als
gevaarlijk bestempeld en ook vragen wij te kijken hoe de kwaliteit op langere termijn
behouden kan worden. Deze elementen vinden wij in het huidige voorstel onvoldoende terug.
Wellicht kunnen die voor een volgende vergadering meegenomen worden.

5

De voorzitter: Wie nog over dit voorstel?

De heer Van der Spoel: Voorzitter, wij steunen het voorstel van de SGP.

10 **De voorzitter:** Dank u wel. Anderen nog? Dat is niet het geval. Dan is agendapunt 9 van de agenda afgevoerd.

2. Toelating en beëdiging nieuw raadslid

15 **De voorzitter:** Het gaat om de toelating en beëdiging van mevrouw Van Gink. De voorzitter van de commissie van onderzoek van de geloofsbrieven nodig ik uit om verslag te doen van de bevindingen. Mijnheer Van Nes.

20 **De heer Van Nes:** Dank u wel, voorzitter. Namens de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven heb ik het volgende aan u mee te delen. De commissie heeft de geloofsbrieven en de verder bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen. Zij zijn ingezonden door mevrouw Van Gink, wonende te Ridderkerk en op 27 januari 2011 wordt bovengenoemde persoon lid van de gemeenteraad. De commissie rapporteert de raad dat bovengenoemde bescheiden zijn onderzocht en in orde bevonden. Gebleken is dat mevrouw
25 Van Gink aan alle door de gemeenteraad gestelde eisen voldoet, derhalve adviseert de commissie dan ook tot toelating tot de gemeenteraad van Ridderkerk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Nes. Kunt u het advies van de commissie overnemen? Dat is het geval. Dan gaan we over tot de beëdiging en ik vraag mevrouw Van
30 Gink naar voren te komen. Ik vraag u allen te gaan staan.

Mevrouw Van Gink, u hebt gekozen om de verklaring en belofte af te leggen. Na het voorlezen van de tekst verzoek ik u te reageren met de woorden "dat verklaar en belof ik".

35 "Ik verklaar dat ik om tot lid van de raad benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belof dat ik om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.
40 Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de gemeenteraad naar eer en geweten zal vervullen."

Mevrouw Van Gink: Dat verklaar en belof ik.

45 **De voorzitter:** Dank u wel. Van harte gefeliciteerd en hartelijk welkom in deze gemeenteraad. Ik wens u heel veel succes. Ik schors de vergadering voor een moment om u gelegenheid te geven mevrouw Van Gink te feliciteren en succes te wensen.

[schorsing]

50 Dames en heren, ik heb verzuimd om de luisteraars van de omroep Ridderkerk welkom te heten. Bij dezen hartelijk welkom aan de luisteraars.

5 **3. Vragenuur voor raadsleden (art. 41 Reglement van Orde)**

De voorzitter: Ik wil het woord geven aan mevrouw Ripmeester.

10 **Mevrouw Ripmeester:** Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van de brand in Moerdijk heb ik vragen over de situatie bij de Ridderhaven want daar schijnen chemische stoffen te zijn opgeslagen. Naar ik heb vernomen, is Ridderhaven uitgebreid met een gedeelte voor opslag van chemische stoffen. Tegen die uitbreiding heeft de gemeente Alblasterdam toen bezwaar gemaakt, maar dat is door de rechter ongegrond verklaard. De opslag heeft wel verhogingen om te voorkomen dat lekkages en andere ongelukken zich kunnen uitbreiden.

15 Mijn vragen zijn:

Weet de gemeente Ridderkerk welke stoffen er opgeslagen zijn?

Is de brandweer in Ridderkerk voldoende toegerust voor het bestrijden van eventuele branden?

20 Is het personeel van de Ridderhaven goed opgeleid?

Is er een rampenplan als zich eenzelfde situatie als in Moerdijk zou voordoen?

We hebben gezien dat zo'n brand gemakkelijk kan overslaan. In Ridderhaven staat alles boven op elkaar en de chemicaliën staan inpandig. Wat zijn de gevolgen voor de overige bedrijven daar?

25

Ik stel deze vraag ook namens de heer Onderdelinden van het CDA.

Dank u wel.

30 **De voorzitter:** Dit gaat zowel over milieu als over veiligheid. Ik zal de antwoorden geven.

De gemeente Ridderkerk weet welke stoffen in Ridderhaven zijn opgeslagen. Dat is verplicht. Het bedrijf moet een journaal van gevaarlijke stoffen bijhouden en het dient onder de grens te blijven van het Besluit risico's zware ongevallen 1999. Dat is een zogenaamd BRZO-bedrijf. Dat is het dus niet. Voor de duidelijkheid: de grenzen liggen eronder. Zij houden het bij en geven het door.

35 Sinds de regionalisering vallen de brandweerkorpsen samen onder de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en alle voertuigen uit de regio kunnen bijspringen bij een incident in Ridderkerk. Er staan specialistische voertuigen die inzetbaar zijn in de hele regio. Het personeel heeft aanvullende opleidingen gedaan en oefening genoten. Brandweerposten op alle posten binnen de veiligheidsregio moeten voldoen aan dezelfde opleidings- en oefeneisen. Ten aanzien van de post Ridderkerk kan gemeld worden dat alle medewerkers voldoen aan de opleidingseisen en zij zelfs boven het minimale niveau zitten.

40 Het personeel van de Ridderhaven is goed opgeleid om in te grijpen. Ridderhaven voldoet aan de vergunning die zij heeft. Daar is dit niet in geregeld. Wij vinden dat dit er wel in geregeld zou moeten zijn. Wij hebben met DCMR afgesproken om met spoed tot revisie van de milieuvergunning te komen waar dit ook in geregeld is.

45 Ridderhaven beschikt ook over een bedrijfsnoodplan. Ook dat willen wij reviseren. Dat kan iets moderner. Daar is men mee bezig.

50 Een rampenplan bij crisis of ramp. Hierbij stelt de gemeente het regionale crisisplan in werking. Dat geldt voor de hele regio. U moet zich voorstellen dat sinds de veiligheidsregio er is, alle gemeentelijke rampenplannen zijn samengevoegd. Dat dekt alle rampenplannen en

5 is in de hele regio uniform geregeld, zodat ook de medewerkers en professionals precies weten wat, waar en hoe te doen.

We hebben gezien dat een dergelijke brand snel kan overslaan. Het bedrijf wordt aan de vergunning gehouden. Maar het bedrijf draagt ook zijn eigen verantwoordelijkheid en heeft ook zijn eigen plannen om te kunnen optreden in geval van calamiteiten. Het is hun eigen
10 verantwoordelijkheid om aan die verantwoordelijkheid invulling te geven.

Dat waren volgens mij de antwoorden.

Mevrouw Ripmeester: Ik begrijp dat u met DCMR spreekt, maar ik kan me ook voorstellen dat u na de brand in Moerdijk actiever contact hebt gezocht met de bedrijven waarvan u weet dat van dit soort risico's sprake is om de punten nog op de i te zetten en hen te doordringen van hun eigen en gedeelde verantwoordelijkheden voor alle inwoners.
15

De voorzitter: Dat gebeurt. U refereert aan Moerdijk. Binnen de grenzen van Ridderkerk is geen enkel zo gevaarlijk bedrijf. Daarmee is niet gezegd dat in Ridderkerk niets gevaarlijks kan gebeuren. Daar willen we bovenop zitten. Dat geldt overigens voor ieder individueel tankstation om maar wat te noemen. Echt gevaarlijke explosieve situaties als in Moerdijk zijn er in Ridderkerk niet. Maar, zoals gezegd, zitten wij er bovenop en dat hebben wij uitbesteed aan DCMR waarmee regelmatig overleg is.
20

De heer Onderdelinden bij interruptie: U spreekt over revisie. Dat zijn fijne maar ook vervelende woorden. Fijn omdat u dit erkent en bent tegengekomen en dat het is vastgesteld. Maar het was kennelijk nodig. Kennelijk was dat na Chemie-Pack in Moerdijk nodig, anders was het niet gereviseerd, zeg ik maar even zwart-wit. En dat stelt me teleur en maakt me verdrietig.
25
30

De voorzitter: Dat kan ik me voorstellen, maar het is niet helemaal waar. Men was er al een poosje mee bezig. DCMR was voor de brand in Moerdijk betrokken bij dit bedrijf en men was bezig met de revisie van de milieuvergunning.
35

Ik ben het overigens met u eens dat we het nu mooi op schrift krijgen omdat we ernaar vragen. Dat is wel waar, maar men was er al mee bezig.

De heer Onderdelinden: Wilt u ons nog melden wanneer het klaar is?

De voorzitter: Dat kunnen we meenemen. Ik kijk even naar de portefeuillehouder milieu want hij gaat over de vergunning. Ik zie hem knikken.
40

Anderen nog hierover?

Mevrouw Ripmeester: Mijn vragen kwamen voort uit bezorgdheid omdat we hebben gezien dat een situatie die onder controle lijkt opeens zulke vormen kan aannemen. Ik heb me misschien wat ongelukkig uitgedrukt met 'Moerdijk en zo', maar bij 'en zo' hoort Kijfhoek en alles wat ons over het water passeert. Ik wil het idee hebben dat daar goed zicht op is en dat daar aandacht voor is.
45

De voorzitter: Ik denk dat het heel goed is dat de raad aandacht hiervoor vraagt, zo kort na twee grote incidenten. Geen enkel probleem daarover. We proberen daar bovenop te zitten.
50

Mijnheer Van Houcke voor de tweede vraag bij dit agendapunt.

5

De heer Van Houcke: Dank u wel, voorzitter. Het gaat ook over Moerdijk.

Na de brand in Moerdijk kregen wij vragen van eigenaren van moestuinen over de eetbaarheid van hun gewassen. We hebben daarover op 12 januari schriftelijke vragen aan het college gesteld. We hebben gezien de actualiteit verzocht zo spoedig mogelijk te antwoorden.

10

Op 17 januari stelden wij vast dat er op vrijdag 14 januari op de website van de gemeente een bericht was geplaatst naar aanleiding van een op 11 januari door het RIVM verspreid advies.

15

Inmiddels, op 27 januari, we zijn meer dan twee weken verder, is er nog geen reactie op onze schriftelijke vraag. Hoewel daarmee de termijn volgens het Reglement van Orde niet wordt overschreden, willen wij toch de volgende vragen stellen.

20

Bent u het met ons eens dat het mondeling dan wel schriftelijk vragen stellen bij onverwachte gebeurtenissen zoals calamiteiten met gezondheidsvragen voor raadsleden en inwoners, een nuttig, laagdrempelig en actueel instrument kan zijn?

25

Bent u het met ons eens dat daar in bijzondere, gelukkig weinig voorkomende situaties, een snelle beantwoording van in dit kader gestelde schriftelijke vragen in afwijking van de maximale termijn belangrijk is?

30

Waarom zijn de uitkomsten van metingen van het RIVM in Ridderkerk op 11 januari pas na drie dagen op de gemeentelijke website geplaatst, terwijl bekend was dat er bij veel mensen vragen waren over gezondheidsrisico's.

35

Waarom is het niet mogelijk dat schriftelijke vragen van 12 januari zelfs na meer dan twee weken nog niet beantwoord zijn?

Resultaten van metingen van het RIVM waren al op 11 januari bekend.

40

Hebt u zich gerealiseerd dat daardoor mogelijk relevante antwoorden ook niet meer in de weekbladen konden worden meegenomen?

45

Wat zou er in een volgende vergelijkbare situatie naar uw oordeel anders moeten?
En wat is daarin uw aandeel?

50

Ten slotte: wat heeft u, nadat u de raad na de brand schriftelijk had geïnformeerd over uw acties, nog gedaan om de Ridderkerkse inwoners verder van relevante informatie te voorzien?

55

Dank u wel.

60

De voorzitter: Ik zal de vragen beantwoorden. Wat ik overigens nog niet zo eenvoudig vind. Het gaat er niet om of wij binnen de gestelde termijn uw vragen beantwoorden. Het gaat natuurlijk wel over de actualiteit. Dit, het vragenuur, is natuurlijk een goed instrument. Maar ook kunnen schriftelijke vragen een goed instrument zijn. Alleen zijn wij wel gebonden aan andere overheden die dan ook de lead hebben in de communicatie. Wat slecht is, is dat er verschillende vormen van communicatie zijn, en niemand daar het overzicht over heeft. Daarom is de communicatie in de regionale crisisplannen heel goed en strikt geregeld. Het advies dat ik geef aan de raad en aan onze medewerkers, onze mensen op straat en dus

5 ook aan u, is om te verwijzen naar de website. Daar staat de meest actuele informatie en ik
verwijs u ook naar de regionale rampenzenders. Daar vindt actuele communicatie plaats. Wij
moeten daar niet doorheen fietsen met onze eigen gedachte daarover. We zijn wel
afhankelijk van het RIVM. Op het moment dat wij de juiste informatie daar vandaan hadden,
10 hebben wij dat zelf actief gecommuniceerd naar de volkstuinders.
Wij hadden het niet helemaal zelf in de hand. Dat zult u begrijpen. Wij waren niet leading in
deze communicatie. Wij hebben ons er wel steeds van vergewist dat wat er aan
communicatie was, ook zo snel en zo accuraat mogelijk werd doorgegeven. Daar lag onze
focus. Wij gaan u vragen uiteraard nog wel beantwoorden. Dan met de meest actuele
15 gegevens. We gaan zoals te doen gebruikelijk deze ramp evalueren en wij gaan dan heel
scherp op het hoofdstuk communicatie letten. Daarbij zijn alle signalen vanzelfsprekend
welkom. Daar kunnen we van leren. En zo zitten wij er in.

De heer Van Houcke: Dank u wel voor uw antwoord. Uw antwoord spoort een beetje met de
algemene gedachte die we hebben gekregen dat de communicatie niet overal soepel is
20 verlopen. Wat niet is teruggekomen, is dat er in een later stadium wel is gecommuniceerd met
de volkstuinverenigingen. Ik heb dat niet teruggekregen. Ik heb van verschillende mensen
deze meldingen gekregen en het is toch lastig als je moet constateren dat derden je moeten
melden dat er wel iets op de website staat, maar dat dat bericht feitelijk al een aantal dagen
25 oud is. Wij proberen zo actueel mogelijk te zijn. U geeft terecht aan dat dat ook de manier is
waarop we met elkaar communiceren in de raad. Tegelijkertijd wordt die actualiteit erg op de
proef gesteld als we nu na ruim veertien dagen de schriftelijke reactie niet hebben en dat is
de reden waarom ik dit nu mondeling aan u voorleg.
Ik hoop dat we in de toekomst daar nog een keer over praten en dat u nog een keer
30 terugkoppelt naar de raad hoe u dat in voorkomende gevallen naar mijn gevoel beter en
sneller kunt oplossen en dat mensen niet lang blijven zitten met vragen over eetbaarheid van
hun gewassen, regenwater en dat soort zaken.

De voorzitter: Anderen nog? Mijnheer Neuschwander.

35 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, ik wil er een opmerking over maken. Ik heb sinds een
week gezien dat bij alle gemeentelijke volkstuinen die door de gemeente beheerd worden
een brief hangt met daarop alle instructies.

De voorzitter: Dank voor de aanvullende informatie. Wij zullen intern naar onze
40 communicatie kijken naar aanleiding van dit incident. Ik wil er niet op vooruitlopen, maar
communicatie is wel erg essentieel. Dat hebben we bij deze gebeurtenis allemaal kunnen
zien en ik denk dat we ook niet over ieder element van die communicatie tevreden zijn. Het is
belangrijk om dat te evalueren. Wij zullen in huis onze eigen communicatie daar ook bij
betrekken.

45 De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. De raad heeft in 2010 in een motie unaniem
uitgesproken dat de brandweervrijwilligers van groot belang zijn en dat bij overgang van de
50 gemeentelijke brandweer de belangen van de vrijwilligers adequaat beschermd dienen te
worden. Om dat te garanderen is een overgangsdokument opgesteld.
Daarin staat de stellige overtuiging van de vrijwilligers opgenomen dan wel toegezegd dat
voor oefenavonden en voor cursussen altijd een derde tankautospuut (TAS) beschikbaar zou
zijn.

5 Sinds januari van dit jaar is dat niet meer het geval ondanks eerdere toezeggingen. Op de vraag waarom niet, kwam het antwoord dat het overgangsdokument ingehaald is door het beleid. En dat is volgens ons niet de juiste gang van zaken. De vrijwilligers begrijpen dat de voertuigen optimaal verspreid moeten zijn in de regio, maar dat neemt niet weg dat een derde TAS bij de oefenavonden aanwezig moet kunnen zijn.

10

Daarom de volgende vraag:

15 Is de portefeuillehouder bekend met het feit dat de derde TAS niet meer aanwezig is en dat dit tot ongenoegen leidt bij de vrijwilligers? Naast het feit dat dit demotiverend werkt is de kritiek met name ingegeven door de zorg van diezelfde vrijwilligers dat dit inhoudt dat de plaatselijke brandweer niet optimaal kan oefenen, wat juist essentieel is. Wij houden toch de gebeurtenissen bij Moerdijk en Zwijndrecht in ons achterhoofd.

15

20 Kan de portefeuillehouder aangeven welke stappen het college gaat ondernemen om ervoor te zorgen dat de vrijwilligers optimaal kunnen oefenen zodat zij professioneel en adequaat hun taken kunnen blijven vervullen?

20

25 **De voorzitter:** Dat van die derde tankautospuiter, de TAS, was bij de raad wel bekend: dat hij weg zou gaan. Ik heb mij laten vertellen en ik heb ook gezien dat het in mei aan de orde is geweest: op 27 mei. Dat ging natuurlijk over de bezuiniging van € 4.500.000,-- wat niemand leuk vindt, maar wat moet. Ook ingegeven door bezuinigingen bij de gemeente die haar taakstelling richting veiligheidsregio moet doen. Terecht. Wij moeten inkrimpen en iedereen moet dat.

25

In het materieelspreidingsplan is ook vastgesteld dat twee tankautosputten hier blijven in Ridderkerk en daarmee zijn wij in de regio nog aardig bedeed.

U spreekt uw zorg uit of hier nog wel voldoende geoefend kan worden.

30

35 Dat materieelspreidingsplan wordt in januari geëffectueerd. Deze maand dus. Het sluit niet helemaal naadloos op elkaar aan en dat is wat gebeurt is in onze kazerne. De derde tankautospuiter was wel weg en iets vervangends was er nog net niet. Ik vind het toch wel snel dat terwijl we nog moeten gaan evalueren hier al vragen over gesteld worden. U mag vaststellen dat de link van deze raad naar de brandweer heel kort is. Ik heb mij er vanmiddag nog van laten overtuigen dat de tankautospuiter hier donderdagavond komt om mee te oefenen of dat er alternatieven worden gevonden. Als zich knelpunten voordoen, gaan we die oplossen. Zoals gezegd, zijn de brandweervrijwilligers minimaal getraind en opgeleid. Dus ik hoop dat ik uw zorgen daarmee heb weggenomen. Ik weet zeker dat de postcommandant en de districtscommandant er zelf ook bovenop zitten. Het is niet alleen uw zorg of men goed getraind en geoefend is, maar het is ons aller zorg. Het is van het uiterste belang. Ik zeg u dat ze perfect getraind en geoefend zijn en we zijn van plan om dat zo te houden.

35

40

Mijnheer Van der Spoel.

45

50 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter, ik ben blij om te horen dat er in ieder geval voor gezorgd wordt dat op de oefenavonden dan wel een derde TAS aanwezig is, dan wel een alternatief. Ik denk dat het goed is dat dit duidelijk met de vrijwilligers wordt gecommuniceerd. Omdat wij vrijwilligers nogal eens horen dat het overdrachtsdocument ingehaald is door beleid. Dit zegt de mensen weinig. Blijkbaar is die boodschap niet doorgekomen. Ik heb begrepen dat ze soms met veertien of vijftien man in de auto zitten en dat oefent niet optimaal. Ik vind het juist heel goed dat juist zij aangeven dat zij hun professie zo goed mogelijk willen uitoefenen en daarom moeten ze goed kunnen oefenen. Als daar alles op gericht is, denk ik dat het goed is dat we het hier nog eens aan de orde hebben gesteld.

50

5 **De voorzitter:** Anderen nog? Wat er precies wel en niet is gezegd, mijnheer Van der Spoel, daar stonden u en ik niet bij. Daarom geef ik maar bestuurlijk weer hoe wij erin zitten. Ik wil het niet mooier maken dan het is. Natuurlijk is men verdrietig omdat de derde tankautospuut weg moest. Dat snap ik ook. Niets is fijner dan te trainen en te oefenen in zo'n tankautospuut. Daar word je brandweergast voor. Het wordt iets minder riant. Ik kan het niet mooier maken dan het is. Maar, er is garantie dat men optimaal kan blijven oefenen en trainen zodat we zeer deskundig brandweerpersoneel hebben.

Dan gaan we naar mevrouw Ripmeester over de herontwikkeling van Slikkerveer Zuidoost.

15 **Mevrouw Ripmeester:** Dank u wel, voorzitter. Verschillende fracties hebben geluiden opgevangen over hinder bij de ontwikkeling van Slikkerveer Zuidoost. De ontwikkeling is volop aan de gang. Er zijn fraaie huizen en appartementen opgeleverd. Wij willen aandacht vragen voor twee knelpunten.

20 Voor de aanleg van rioolbuizen en andere kavels zijn er gleuven gemaakt in het asfalt. Vervolgens zijn deze opgevuld met klinkers. Het verkeer op de Oranjestraat is intens. Autoverkeer en vracht- en bouwverkeer. Door het onregelmatige wegdek ontstaan er trillingen waardoor bewoners scheuren in hun huizen waarnemen. Is er wel contact met de bewoners? Hoe worden zij geïnformeerd? Is er een contactpersoon bij de gemeente? Op welke termijn wordt het wegdek gerepareerd en opnieuw geasfalteerd?

Op hetzelfde gebied ondervinden de ondernemers van het Margrietplein veel hinder van de bouwwerkzaamheden. Nu blijkt dat de straat voor langere tijd aan één zijde wordt afgesloten, waardoor zij alleen via de Benedenrijweg te bereiken zijn.

30 In de structuurvisie hebben wij aangegeven veel belang te hechten aan deze winkelstrips. Ondernemers maken zich juist in deze tijd zorgen over verlies van inkomsten. Ook hier weer de simpele vragen:

Is er wel contact met de ondernemers?

Wie is de contactpersoon bij de gemeente?

35 Voor welke periode wordt de doorgang van het Margrietplein afgesloten?

Wilt u in overleg treden met de ondernemers om tot een meer geaccepteerde oplossing te komen?

40 Nu we het toch over ondernemers en bouwoverlast hebben, vragen wij u hoe het met het Vlietplein gaat.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Wethouder Den Ouden.

45 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel, voorzitter. Om maar met de makkelijkste vraag te beginnen: de allerlaatste. De verwachting is dat het eind maart gereed is.

50 Dan Slikkerveer Zuidoost. De Oranjestraat. Ik herken dat. Ik rij er ook regelmatig. Aanvankelijk is het een bolle hindernis en na een tijdje is het een holle hindernis. Maar, dat geeft nu precies aan waarom het even heeft geduurd waarom het definitief hersteld wordt. De sleuf is gegraven. Dat betekent dat de grond daarop moet inklinken. Daar is tijd voor nodig. Daar wordt ongeveer een halfjaar voor gerekend. Er wordt voor zover nodig voor gezorgd dat de straat zo egaal mogelijk wordt gehouden. Uit eigen ervaring kan ik eraan toevoegen dat als je je keurig aan de snelheidslimiet houdt, het dan meevalt. Het heeft

5 aandacht om het zo vlak mogelijk te houden.

Er is uiteraard een contactpersoon bij Woonvisie. Het contact wordt ook onderhouden door een nieuwsbrief. Binnenkort verschijnt er weer een. De contactpersoon voor de gemeente is mevrouw Jonkman.

10 Voor de Margrietstraat is dezelfde persoon contactpersoon. Woonvisie onderhoudt zo goed mogelijk contacten. Helaas is in de omgeving waar gebouwd wordt enige overlast. Dat is niet te voorkomen. Ik ben er gisteren nog door gereden, door de Margrietstraat. Volgens mij is de Margrietstraat, de Oranjestraat tot de Benedenrijweg via twee kanten te berijden. Wellicht
15 wordt bedoeld dat het een tweebaansweg is met een strook daartussen. De rijbaan die het dichtst bij de winkels ligt, is inderdaad aan één kant afgesloten. Maar, de andere kant was gisteren gewoon twee kanten uit te berijden. Dat neemt niet weg dat er sprake kan zijn van overlast. We proberen dat in samenspraak met Woonvisie tot een minimum te beperken.

20 **De voorzitter:** Mevrouw Ripmeester.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de antwoorden. Er zijn enkele opmerkelijkheden. Nu is de weg inderdaad open, maar de ondernemers hebben te horen gekregen dat hij voor langere tijd zal worden afgesloten. Ze weten niet voor hoe lang. Er gaan
25 allerlei geruchten rond. Communicatie lijkt mij heel belangrijk voor een realistisch beeld. Datzelfde geldt ook voor de gleuven in het wegdek. De bewoners hebben begrip voor overlast.

Alleen wordt er op dit moment over zoveel verschillende termijnen gesproken wat betreft reparatie van het wegdek. Mensen begrijpen dat niet. Daarnaast geeft u aan dat het meevalt
30 als men zich aan de snelheid houdt. Dat is juist, maar er kan niet op snelheid gecontroleerd worden. De bewoners hebben aangegeven dat er op snelheid gecontroleerd moet worden. Toen is gezegd dat dat niet kan, omdat het een 30 km-zone is. Nu worden ze van het kastje naar de muur gestuurd en daar worden ze ongelukkig van. Ik ben blij dat er een contactpersoon is waar zij hun vragen aan kunnen stellen. Ik ga ervan uit dat dat een goede
35 stap voorwaarts zal zijn.

Het Vlietplein zal eind maart gereed zijn. Ik begreep eerder dat het eind oktober zou zijn. Nu is dat eind maart. Ik hoop dat dit de laatste datum is waarop het potentieel prachtige plein gereed is. Dank u wel.

40 **De voorzitter:** Dank u wel. Anderen nog hierover? Mijnheer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, als winkeliers nauwelijks bereikbaar zijn in dat deel, zijn er dan ook mogelijkheden om omzetverlies vergoed te krijgen? Binnen de bouwconstellatie?

45 **Wethouder Den Ouden:** Volgens mij blijven de winkels bereikbaar vanaf de Benedenrijweg. Het lijkt mij lastig om omzeterderving op grond daarvan te kapitaliseren.

De heer Onderdelinden: Zou u dat eens na willen gaan? Het is goed voor de raad om dat te weten. Wij kennen het woord planschade in de raad. Misschien is het goed te weten dat er
50 regelingen voor bestaan waar gebruik van kan worden gemaakt als het aantoonbaar is dat mensen daar moeilijk kunnen komen en vermijdbaar gedrag vertonen.

Wethouder Den Ouden: Als daar regelingen voor bestaan, zou ik bijna denken dat

5 ondernemers daar ook van op de hoogte zijn. Ik schuif het niet weg, maar wil het ook niet helemaal ons probleem maken. Ik zou er ergens tussenin tot uitsluitel willen komen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Gink.

10 **Mevrouw Van Gink:** Ik zou even van de mogelijkheid gebruik willen maken om de vergadering te verlaten in verband met de volgende vraag.

De voorzitter: Dat is goed. Gaat uw gang.

Ik geef het woord aan de heer Onderdelinden over het project Lezen Oké.

15 **De heer Onderdelinden:** Dank u wel. Onze vraag gaat over het project Lezen Oké. U weet dat hier verschillende partijen bij betrokken zijn: SRS, bibliotheek, de groep Lezen Oké. Daar lijken problemen te zijn ontstaan bij de afrekening van het project Lezen Oké. Het project moet financiële afrekeningen maken en deze verantwoorden aan de bibliotheek en de gemeente. Het lijkt zo te zijn dat de problemen zijn geëscaleerd en dat er zelfs sprake zou zijn van een vertrouwensbreuk tussen het project en mensen van de gemeente en de bibliotheek. Dat vind ik meer dan ernstig en ik heb me verdiept in de achtergronden. Het lijkt heel simpel: inkomsten en uitgaven bij elkaar zetten en dan keurig een afrekening maken. Maar, het blijkt zelfs bij dat soort simpele zaken, wanneer het gaat om toerekening van kosten en inkomsten, al tot commotie te leiden. Dat willen we niet en wij vragen hoe dit zit.

20 **Wethouder Dokter:** Voorzitter, er zijn op dit moment inderdaad problemen tussen het project en de bibliotheek. Daar komt de SRS nog bij, maar het is mij totaal niet bekend. De SRS is ook geen speler in dezen. Wij hadden al bestuurlijk een afspraak gemaakt die al een paar keer is gewijzigd. Voor volgende week is er een ambtelijke afspraak en op 10 februari hebben we een bestuurlijke ontmoeting met de directie van de bibliotheek, mensen van Lezen Oké, wethouder Onderwijs en ondergetekende. Ik heb er alle vertrouwen in dat we eruit komen.

30 **De voorzitter:** Mijnheer Onderdelinden nog?

35 **De heer Onderdelinden:** Fijn dat er zoveel gaat gebeuren. Het is wel jammer dat er kennelijk zoveel nodig is, overleg en nog een overleg en een ontmoeting met de directie. Kennelijk is het een zwaar onderwerp geworden. Ik denk dat ik namens de hele raad spreek als ik zeg te hopen dat we eruit komen en dat we dat gezien het belang van het project willen onderstrepen.

40 Wilt u ons op de hoogte houden van de uitslag van de overleggen?

De voorzitter: Nog anderen?
Mevrouw Ripmeester.

45 **Mevrouw Ripmeester:** Voorzitter, dank u wel. Ik heb begrepen dat 1 februari een deadline is om spullen in te leveren, waardoor 10 februari na een bepaalde termijn zou zijn. Heeft dat nog gevolgen? Of is de termijn van 1 februari gekozen zonder gevolgen. Het zou ook op 11 februari kunnen.

50 **Wethouder Dokter:** De subsidieverantwoording van de bibliotheek zal voor 1 februari afgerond zijn.

Mevrouw Ripmeester: Daar gaat het juist om. Als dat voor 1 februari is afgehandeld en als

5 Lezen Oké daarin zit, heeft het gesprek op 10 februari daar mogelijk invloed op.

Wethouder Dokter: Er zijn twee dingen. Een subsidieverantwoording van de bibliotheek en een subsidieverantwoording van Lezen Oké.

10 **Mevrouw Ripmeester:** Dank u wel. Dat was mij niet duidelijk.

4. Spreekrecht belanghebbende burgers

Hiervoor heeft niemand zich aangemeld.

15

5. Vaststellen van de notulen van de vergaderingen van 4 november 2010, 25 november 2010 en 16 december 2010

20 **De voorzitter:** U hebt een aantal wijzigingsvoorstellen op uw tafel aangetroffen. Wie wil het woord voeren? Niemand. De notulen zijn vastgesteld.

6. Lijst van ingekomen stukken en stemming over eventueel ingekomen verzoeken om een interpellatie

25 **De voorzitter:** Wie wil het woord voeren over deze lijst? Niemand. De lijst van ingekomen stukken is vastgesteld.

7. Voorstel om de woningbouwstrategie vast te stellen (raadsvoorstel 52)

30 **De voorzitter:** Wij hebben afgesproken om een debat te voeren en daarvoor 75 minuten afgesproken. Wie mag ik hierover het woord geven? Mijnheer Van Houcke.

35 **De heer Van Houcke:** Dank u wel, voorzitter. De fractie van D66/GroenLinks is altijd ambitieus en kritisch geweest als het ging om het woonbeleid in onze gemeente. In de raadsvergadering van 16 december hebben we het onderzoek naar het woonbeleid in het afgelopen decennium van onze gewaardeerde Rekenkamercommissie besproken. De uitkomsten ervan waren hard en duidelijk: het beleid heeft nauwelijks of niet bijgedragen aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Iets waar mijn fractie niet verbaasd over was. Citaten uit onze notitie uit 2005 over het falende doorstroombesluit leken zo ontleend te zijn aan het Rekenkameronderzoek.

40 De resultaten van een ander onderzoek dienen overigens als onderlegger voor deze woningbouwstrategie: het woningbehoeftenonderzoek of de Woontest, uitgevoerd nadat een motie van mijn fractie op 6 november 2008 met brede steun van de raad was aangenomen.

45 Dit onderzoek was gereed omstreeks de tijd dat dit college aantrad. Dan zal D66/GroenLinks nu wel enthousiast zijn over de voorliggende woningbouwstrategie. Neen, voorzitter, in een aantal opzichten helaas niet. We zullen het onderbouwen. De meest voor de hand liggende vraag is niet beantwoord: kies je voor een verzorgend woonbeleid voor je huidige bevolking met veel senioren óf voer je een zodanig beleid dat je daarmee bijdraagt aan de gewenste evenwichtiger bevolkingsopbouw in onze gemeente?

50 Keuze voor het een of het ander leidt onherroepelijk tot een verschillend woningbouw- en woonbeleid. Die keuze wordt niet gemaakt. De kool en de geit worden gespaard en er wordt voor ieder wat aanbevolen: voor jongeren, voor rijke senioren, voor gewone senioren, voor jonge gezinnen, voor meer kapitaalkrachtige tweeverdieners, voor mensen uit de gele

5 belevingswereld, uit de groene belevingswereld enzovoort.
Geen scherp gedefinieerd beleid en daarmee dreigt het proces van bovenmatige vergrijzing en ontgroening te worden gecontinueerd.
Op basis van de onderzoekscijfers maakt D66/GroenLinks wel een duidelijke keuze om
10 vooral jongeren, jonge gezinnen, meer kapitaalkrachtige tweeverdieners in de komende periode te behouden door deze groepen ruim en gevarieerd te faciliteren, zonder overigens helemaal voorbij te gaan aan de belangen van de senioren. Startende Ridderkerkers zullen alleen hier blijven wonen als er een voor hun beurs en hun levenssituatie geschikt
15 woonaanbod is: voor de een is dat een gerenoveerde portiekflat, een eengezinswoning of een rijtjeswoning, voor de ander een oud woninkje met een tuintje of een betaalbaar appartementje in een startersflat.

Hoewel in de voorliggende nota met enige terughoudendheid wordt verondersteld dat het doorstroombeleid onvoldoende heeft gefunctioneerd, worden in deze woningbouwstrategie
20 toch weer even vanzelfsprekend die rijke senioren ten tonele gevoerd die niets liever willen dan hun dure woning verkopen, cashen en verhuizen naar een luxe appartement. Maar nog steeds wordt de vraag niet beantwoord waarom die wat duurdere appartementen in Ridderkerk soms jarenlang onverkocht blijven en waarom de spaarzame starterswoningen sneller worden verkocht dan de kaartjes voor een bekend popfestival! Vergeef me de
25 beeldspraak voorzitter, maar welke blinde koekoek is er in geslaagd zijn overjarig ei toch nog weer in dit nest gelegd te krijgen? Er zijn drie groepen senioren, zo wordt ons geleerd: De eerste hiervoor genoemde is de groep van relatief jonge welgestelde senioren, emptynesters genoemd.

De tweede groep blijft zo lang mogelijk in de eigen eengezinswoning wonen voor ze overstapt
30 naar een zorgwoning.

De derde groep bestaat ook uit emptynesters die hun woning noodgedwongen moeten verlaten vanwege ouderdom.

Hoe eenvoudig en overzichtelijk ...!

Al die emptynesters: dat veronderstelt dat senioren bestaan uit paren op leeftijd met een
35 eigen woning en volwassen kinderen. Wat natuurlijk niet waar is:

zo'n 50% woont in een veelal sociale huurwoning, is alleenstaand of wil helemaal niet verhuizen.

Wat natuurlijk wel waar is, is dat welgestelde ouderen met een duurdere eigen woning in het
40 algemeen meer mogelijkheden hebben om hun woonwensen te vervullen dan mensen die geen eigen woning hebben en afhankelijk zijn van bereikbare woningen, zowel fysiek als financieel.

Dáárvóór bieden gerenoveerde en aan de eisen van de moderne tijd, én aan die van senioren
aangepaste portiekflats goede mogelijkheden. Het betekent tevens dat er betere kansen zijn in de eigen vertrouwde buurt te blijven wonen.

45 Ook het bouwen van levensloopbestendige woningen kan op termijn bijdragen aan een gevarieerder woonaanbod. Gerenoveerde voormalige portiekflats mét lift kunnen daar ook toe behoren.

Maar de langste en dus effectiefste verhuisketens worden gerealiseerd door de bouw van
50 eengezinswoningen, rijtjeswoningen voor zowel starters als jonge paren, zo leert het onderzoek van de Rekenkamercommissie.

Omdat de voorliggende woningbouwstrategie naar ons oordeel onvoldoende garanties biedt voor een beleid voor een evenwichtiger bevolkingssamenstelling, dus om jongeren en jonge gezinnen te faciliteren, dienen wij samen met de ChristenUnie en het CDA een amendement

5 in voor een onderzoek naar de mogelijkheden van een zogenaamde startersflat. Verder
dienen wij samen met de meeste andere fracties een amendement in inzake de
woningbouwplanning en de relaties tussen woningbouw en bevolkingssamenstelling.
Verder is D66/GroenLinks mede-indiener van twee moties van de SGP: een voor een
10 optimaal gebruik van lokaal maatwerk en een voor verkoop van eengezinswoningen door
Woonvisie (wat daar overigens al beleid is). We zijn ook mede-indiener van drie
amendementen van Leefbaar Ridderkerk voor een onderzoek naar woningbouw op delen
van Donkersloot, voor de bouw van voldoende eengezinswoningen en voor de renovatie van
portiekflats voor jongeren én senioren.

15 Ten slotte zijn wij mede-indiener van de motie van de ChristenUnie voor een onderzoek naar
de mogelijkheden om leegstaande kantoorpanden om te vormen voor jongerenhuisvesting.
In deze woningbouwstrategie wordt Bolnes aangeduid als een wijk met urgentie van ingrijpen
omdat deze wijk als minder goed dan de overige wordt beoordeeld en bovendien versneld
achteruitgaat. Dat is nogal wat, voorzitter. Deze conclusie spoort overigens wél met wat onze
20 fractie al meerdere jaren in Bolnes meent waar te nemen. In mindere mate geldt dat ook voor
West.

Het is overigens in het licht van deze constatering opvallend dat er uitgerekend over
Oud-Bolnes in geen enkel geval iets wordt gemeld, anders dan dat dat Oud-Bolnes heet.
Er staat ons binnen tien á vijftien jaar volgens de jongste gegevens van het Nederlands
Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) in deze regio krimp te wachten met alle daarbij
25 horende effecten op leven en welzijn.

Krimp is een verschijnsel dat sluipend en gedifferentieerd optreedt en het eerst toeslaat in als
minder goed bekende staande wijken en buurten. Zelfs ver voor er officieel bevolkingskrimp
optreedt in de hele gemeente of regio. Voorkomen is in dezen vele malen beter dan genezen
en meten is weten.

30 D66/GroenLinks dient daarom samen met Leefbaar Ridderkerk, de SGP en de ChristenUnie
een amendement voor een risicoscan van de buurten van Bolnes in zodat daarna zo nodig tot
nader beleid kan worden besloten.

Onze instemming met de woningbouwstrategie is mede afhankelijk van de aannahme van
amendementen en/of moties.

35 Tot zover voorzitter, ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Neuschwander.

40 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, bij de behandeling van het rapport van de Rekenkamer
hebben wij over dit onderwerp al een aantal voorzetten gegeven. Na 16 december hebben
we een aantal onderdelen van het rapport van de Rekenkamer verder uitgewerkt die
vanavond aan de orde komen.

45 Hierbij staan de drie vragen centraal die uiteindelijk ook in de conclusie van het onderzoek
van BVR worden genoemd:

1. Voor welke doelgroepen gaan we bouwen?
2. Wat moeten we bouwen om de woningvoorraad duurzaam in balans
50 te brengen en te houden;
3. Wat kunnen we doen om op die vraag in te spelen of die vraag zelfs voor te zijn?

Voorzitter, ik ga hier vanavond niet alle adviezen en resultaten uit het onderzoek van BVR
herhalen. Adviezen en conclusies zijn helder. Dat is voor een deel al gebeurd. En dat kunt u

5 nalezen in het onderzoek.

Het is van groot belang dat er een gezonde bevolkingsopbouw ontstaat en dat migratie zo veel mogelijk wordt vermeden. Hiertoe zijn tal van oplossingen en suggesties aangedragen die in de woningbouwstrategie van BVR ook genoemd worden. Wij vinden dat het college voortvarend aan de slag kan met die adviezen.

Voor Leefbaar Ridderkerk ligt de nadruk op de volgende aspecten:

1. Zorgen voor een evenwichtige bevolkingsopbouw

15 Ik zei het al. De bevolkingsopbouw is uit balans. We moeten ervoor zorgen dat jongeren en jonge gezinnen weer in Ridderkerk komen wonen of willen blijven wonen. Hiervoor is het noodzakelijk dat er eengezinswoningen komen in het segment € 170.000,-- tot € 220.000,-- maar ook in het middensegment, wat doorstroming in de kleine eengezinswoningen bevordert.

20 Dit kan voor een deel door nieuwbouw, maar ook voor een deel door het verkopen van woningen in dit segment uit de huurvoorraad. Uiteraard is hiervoor de steun en medewerking van Woonvisie noodzakelijk.

25 2. Portiekwoningen

Er is een overschot aan portiekwoningen. Ze voldoen niet aan de eisen van deze tijd. Deze woningen zullen moeten worden gerenoveerd en gemoderniseerd, zodat ze aantrekkelijk worden voor diverse doelgroepen. Die doelgroepen kunnen jongeren of starters zijn, maar ook ouderen die een gelijkvloerse woning, of appartement, zoeken die toegankelijk is met een lift.

30 Als je je realiseert dat de vergrijzing over twintig jaar al weer afneemt, dan zul je ook hier nu al op moeten inspelen.

De meerwaarde van deze woningen zit 'm in de multifunctionaliteit. Ridderkerk beschikt over een overschot aan deze woningen, alleen ze voldoen nog niet aan de eisen die hier voor diverse doelgroepen (starters en senioren) aan gesteld worden. Ook benedenwoningen of gelijkvloerse patiowoningen kunnen hiertoe gerekend worden.

3. Overzicht woningbouwlocaties

40 Voorzitter, in de raadsvergadering van 16 december werd er al door ons een opmerking over gemaakt. Elke nieuwe of nog te ontwikkelen woningbouwlocatie moet een gezonde mix van woningen bevatten. Onze fractie wil daar graag vroeg bij betrokken worden. Dit alles om grip te houden op een evenwichtige bevolkingssamenstelling. Wij zouden graag op korte termijn van het college een overzicht ontvangen met hierin vermeld alle nog te ontwikkelen woningbouwlocaties inclusief mogelijke herstructureringslocaties. Hiervoor dienen wij gezamenlijk met D66/GroenLinks en de SGP een amendement in. Ook de motie van het CDA heeft dezelfde strekking en die zullen wij dus ook steunen.

4. Levensloopbestendig bouwen

50 Voorzitter, evenwichtig bouwen, betekent ook levensloopbestendig bouwen. Bouwen waarbij bouwplannen worden getoetst aan de eisen van WoonKeur. Woningen die voldoen aan eisen die in diverse levensfasen kunnen voorkomen. Hiertoe dienen we samen met de CU een motie in.

5. Risicowijken

5 Eerder spraken we over balans en evenwichtige samenstelling in bevolkingsopbouw. Net zo
belangrijk is de ontwikkeling van diverse wijken in Ridderkerk. Als blijkt dat wijken als Bolnes
en in mindere mate Ridderkerk-West laag scoren, moet je alert zijn. We hebben de afgelopen
jaren in Bolnes al een inhaalslag gemaakt, maar kunnen het touw nu niet laten vieren. Wijken
10 moeten aantrekkelijk blijven als woon- en werkgebied. Dit om achteruitgang en verval te
voorkomen. Wij zijn mede-indiener van een amendement van D66/GroenLinks op dit gebied
dat toeziet op monitoring van deze wijken.

6. Lokaal maatwerk

15 Dan nog iets over lokaal maatwerk. LR is hiervan een groot voorstander en maakt daar ook
geen geheim van. De Rekenkamer heeft in zijn rapport aangegeven dat hiervan te weinig
gebruik gemaakt wordt. We zullen er alles aan moeten doen om die 15% lokaal maatwerk in
ons Ridderkerkse woningaanbodstelsel te kunnen blijven garanderen. Zeker zolang er
sprake is van een onevenwichtige opbouw. Wij steunen hiervoor de motie van de SGP om dat
20 mogelijk te maken.

Voorzitter, wat ons betreft liggen hier de speerpunten.

25 Dan ten slotte nog een opmerking over de verstedelijkingsafspraken. In de brochure van de
Stadsregio staat ook voor Ridderkerk een indicatieve ontwikkeling van de sociale
huurwoningen tot 2020 vermeld. Wij vragen ons af of die cijfers kloppen. Als dit de cijfers zijn
op basis waarvan de verstedelijkingsafspraken of nieuwe convenanten worden afgesloten,
dan zetten wij hier grote vraagtekens bij. Wellicht dat de wethouder kan toetsen of deze
cijfers door Ridderkerk ingediend zijn en ook daadwerkelijk correct zijn.

30

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Kok.

35 **De heer Kok:** Mevrouw de voorzitter, nu de resultaten van het woonwensenonderzoek
bekend zijn, het rapport Woonbeleid is uitgebracht, ligt ook de Woningbouwstrategie voor.
Dit is de uitwerking voor het thema wonen van de structuurvisie in opdracht van de gemeente
Ridderkerk en Woonvisie. De BVR-adviseurs zijn op pad gestuurd met de opdracht om een
woningbouwstrategie op te stellen waarin de vraag van de Ridderkerker centraal staat. Dus
40 primair gericht op de huidige en toekomstige Ridderkerker. Na eerst een grondige analyse
van de woningmarkt en een ruimtelijke analyse te hebben gemaakt, is er een vertaalslag
gemaakt naar de wijkvisies en daarmee zag de Woningbouwstrategie het licht. Hiermee ligt
de tijd van analyseren en rapporteren nu achter en een tijd van stevig aanpakken en
doorpakken voor ons. Tijd om ons nu echt te focussen op de problemen die we hebben. Want
45 mooie doelstellingen hebben als vergrijzing en ontgroening voorkomen, achteruitgang van
wijken en straten tegengaan is prachtig, maar dan moet daar wel een heldere visie
tegenoverstaan op welke instrumenten er ingezet dienen te worden. En aan die visie heeft
het volgens de SGP-fractie de afgelopen jaren te veel ontbroken. Of om met de woorden uit
het rapport Woonbeleid te spreken, het beleid was niet doelmatig en niet doeltreffend.
50 Want er is nogal wat aan de hand.

Uit de genoemde woningmarktanalyse blijkt dat de wijken West en Drievliet nog wel beter
worden beoordeeld ten opzichte van het gemiddelde van Ridderkerk, maar sneller dan
gemiddeld achteruit gaan. Terwijl de bewoners uit Bolnes hun wijk nu al minder goed
beoordelen dan het Ridderkerks gemiddelde. En ook daar is de verwachting dat deze wijk

5 sneller achteruit gaat dan gemiddeld. De SGP ziet dan ook graag dat deze wijken snel een kwaliteitsimpuls krijgen. De straten zijn van de bewoners wordt weleens gezegd. Maar als mensen niet meer naar buiten durven en achter hun voordeur blijven zitten, dan spreekt men elkaar niet en op den duur - erger nog - kent men elkaar niet meer. Zo ontstaat vervreemding, de binding met de buurt is weg en dat is dé bron van verpaupering en verloedering. Zover is het gelukkig nog niet, maar we moeten er wel alles aan doen om dit te voorkomen.

10 Verloedering keer je niet om, die moet je voorkomen!

De ervaring leert dat de wijken die het slechtst scoren, waar de buurtbewoners de grootste zorgen hebben over de toekomst, veel sociale woningbouw hebben. Die woonsituatie is niet goed voor de ontwikkeling van de wijk. BVR geeft dan ook het advies om huurwoningen te verkopen! De SGP kan hier volledig mee instemmen. Dus huurders de gelegenheid bieden om hun huurwoning te kopen en bij mutatie dient een deel van de voorraad op de markt te worden aangeboden. Hiermee leg je een deel van de verantwoordelijkheid voor de woning, maar niet minder belangrijk ook voor de leefbaarheid van de wijk, bij de bewoner zelf. Hierdoor creëer je op het gebied van wonen en woonomgeving een kwaliteitsimpuls waar behoefte aan is volgens de woningbouwstrategie.

Voorzitter, onze gemeente vergrijst sterker dan de omliggende gemeenten. De oorzaak hiervan is de geringe bevolkingsaanwas, wegtrekkende jongeren, jonge gezinnen en de kapitaalkrachtige groep huishoudens. Verder wordt er van uitgegaan dat de vergrijzing in Ridderkerk tot 2025 verder zal toenemen.

25 Oorzaken hebben uiteraard gevolgen. Deze gevolgen van vergrijzing scheppen dan ook verplichtingen naar onze oudere inwoners. Voor onze oudere doelgroep is het dan ook hard nodig dat er meer levenslooperichte woningen komen nabij zorg-, winkel- en ontmoetingsvoorzieningen, dit kan voornamelijk door inbreiding en herstructurering van bebouwd gebied. De SGP vindt onttrekking aan de voorraad portiek- en etagewoningen in het belang van onze senioren dan ook legitiem, mede gelet op het forse overschot aan deze woningen en de verwachting dat dit overschot nog verder zal toenemen. Zo snijdt het mes aan meerdere kanten, omdat ook de gehele doorstroming hierdoor bevorderd wordt. De SGP ondersteunt de ambitie om naast de senioren ook nadrukkelijk aandacht te hebben voor de starters op de woningmarkt.

Doordat de overgebleven onbebouwde ruimte voor een belangrijk deel bestaat uit aantrekkelijke landschappen en deze worden gekoesterd, zijn de uitbreidingsmogelijkheden, dus nieuwbouw zeer beperkt. Met de locaties die er wel zijn zoals 't Zand en Hakterrein dient dan ook haast gemaakt te worden. Door betaalbare eengezinswoningen voor starters en jonge gezinnen te bouwen, bind je deze doelgroep aan je gemeente en daarmee komt de gewenste verhuisketen op gang en blijft de woningmarkt in beweging. Want jonge starters die hun wooncarrière al begonnen zijn in een koop- of huurappartement, die kunnen bij een verhuisbehoefte niet voldoende slagen binnen onze gemeentelijke grenzen. De stap naar een koopeengezinswoning in Ridderkerk is te groot. Ik citeer uit het rapport woonbeleid: "Eengezinswoningen zijn nauwelijks bereikbaar voor starters." De SGP is van mening dat een gezonde bevolkingsopbouw zeer belangrijk is voor het voorzieningenniveau; zoals arbeidsmarkt, scholen en een sterke woningmarkt. Ook daarom dient het eengezinswoningaanbod in de koopsector vergroot te worden. De mate van ontgroening is voor een deel te wijten aan het ontbreken van beschikbare middelgrote en grote eengezinswoningen in de koopsector en het gebrek aan deze woningtypen is debet aan het vertrek van koopkrachtige Ridderkerkers naar omliggende gemeenten.

50 Omliggende gemeenten hebben veel meer aanbod in de bestaande bouw omdat zij meer verhuismutaties hebben door hun nieuwbouwlocaties. Dat verklaart de reden dat veel

- 5 Ridderkerkse jonge gezinnen zijn vertrokken. De SGP dient op dit punt een motie in, mede ingediend door D66/GroenLinks, CDA en Leefbaar Ridderkerk.

10 Een grondige aanpak van genoemde problemen komt volgens de SGP-fractie op een juist moment. Doordat de druk en invloed vanuit de Stadsregio op de woningmarktafspraken lijken te zijn afgenomen, zal de gemeente zelfstandig met corporaties afspraken moeten gaan maken hoe de woningmarkt eruit moet gaan zien in 2020. Uit het rapport Woonbeleid is gebleken dat de bevolkingssamenstelling weliswaar slechts beperkt is te beïnvloeden door het woonbeleid, maar ook werd duidelijk dat Ridderkerk vrijwel geen gebruik maakt van lokaal maatwerk en volkshuisvestelijk labelen, terwijl deze instrumenten wel voorhanden zijn. De
15 SGP pleit er dan ook voor, om de mogelijkheden die het woonruimteverdeelsysteem biedt maximaal te gaan benutten en daarmee de 'Ridderkerkse variant van het aanbodsysteem bij woningverdeling' in ere te houden. Op dit punt komt de SGP met een motie, mede ondertekend door D66/GroenLinks, CDA en Leefbaar Ridderkerk.

20 In de wijkvisies staat veel over wonen, werken en groen waar de SGP-fractie in meer of mindere mate mee kan instemmen, opvallend is dat bijna in iedere wijk de functiemenging gepromoot wordt. Zonder dit nou op grote schaal te willen invoeren, is de SGP voorstander van ruimere mogelijkheden hierin, het trekt verschillende doelgroepen aan en levert werkgelegenheid op vlakbij de woning.

25 Tot slot. De SGP is van mening dat gelet op de huidige problemen op de woningmarkt we staan voor wel een moeilijke, maar geen onmogelijke opgave. De uitwerkingen van de in de woningbouwstrategie gegeven kaders voor een gewenste woningvoorraadontwikkeling moeten leiden tot een concreet programma per wijk. Welke kwaliteit en welke kwantiteit zijn er nu en in de toekomst nodig? Daarom dienen de handen in een geslagen te worden, zodat
30 gemeente en betrokken marktpartijen eensgezind de komende jaren zullen optrekken om het woningaanbod nu wel naar Ridderkerkse inzichten en maatstaven te gaan realiseren. U zult begrijpen, voorzitter, dat de SGP hier graag nauw bij betrokken blijft. Dank u wel.

35 **De voorzitter:** Dank u wel. Mijnheer Japenga.

De heer Japenga: Dank u wel, voorzitter.

Eindelijk kunnen we de woningbouwstrategie bespreken en vaststellen. Het krijgt niet de
40 schoonheidsprijs wat de procesgang betreft. Het document is reeds op 1 juni vorig jaar door het college vastgesteld en als we als raad niet zelf om agendering hadden verzocht dan was het mogelijk onbesproken gebleven.

De woningbouwstrategie (WBS) is een goed document dat in grote lijnen weergeeft wat we kunnen doen met betrekking tot het woningbouwprogramma in de komende jaren gelet op de
45 vraag en behoefte van de zittende bewoners. Op dat aspect beschouwd, is het een goed stuk en kan de voorgestelde richting grotendeels op onze instemming rekenen.

Op basis van wat er al lag, namelijk de uitkomst van de woontest en de strategie zelf zijn er al gesprekken tussen Woonvisie en de gemeente geweest. Na vanavond is ook bekend of de raad steun geeft aan de richting. Voorafgaand daaraan hebben we ons eerst nog te bezinnen op een aantal moties en amendementen.

50 Na vanavond gaan de gemeente en Woonvisie weer verder met hun huiswerk en komen eerdaags met een voorstel voor een woningbouwprogramma dat in stadsregionaal verband moet worden goedgekeurd. Kan de wethouder aangeven wat de gang van zaken en de planning is in de komende weken?

Is de strategie ook het middel om de gewenste bevolkingsopbouw na te streven? Op zich wel

5 als je weet wat je wilt bereiken. Als je een bepaald wensbeeld nastreeft. Maar dat wensbeeld is niet omschreven in meetbare termen. We willen een evenwichtige bevolkingsopbouw. Vergrijzing en ontgroening worden benoemd als negatieve factoren. Wij vinden het negatief dat jeugd en jonge gezinnen zijn weggetrokken in de afgelopen jaren. We vinden het positief dat zo veel mensen ouder mogen worden in Ridderkerk. Ridderkerk moet vooral ook het dorp
10 blijven waar ouderen zich welkom voelen en we hebben met elkaar te zorgen dat er goede woningen zijn waar men tot op hoge leeftijd kan wonen. Woningen die – als we ze nu gaan bouwen – zodanig gebouwd moeten worden dat ze gemakkelijk aanpasbaar zijn voor meerdere levensfasen. Momenteel worden bouwplannen reeds beoordeeld volgens 'WoonKeur'. Graag willen we inzicht in de resultaten en verzoeken het college middels een
15 motie daarin te voorzien, nu en in de toekomst.

De belangrijkste opgave is het vasthouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen. Hoe we dat het beste doen, is een lastige. Je hebt te concurreren met dorpen in de omgeving waar de woningen gemiddeld genomen goedkoper zijn en waar bijvoorbeeld voorzieningen zoals openbaar vervoer beter geregeld zijn. En daarnaast zijn er nog veel factoren waar we
20 weinig invloed op hebben. Maar we moeten al het mogelijke doen. Er moeten dus woningen gebouwd worden die voor starters en jonge gezinnen geschikt zijn. De Jongerenraad heeft een advies uitgebracht en we zijn blij dat de jongeren actief meedenken en adviezen geven. Willen we vergroenen in Ridderkerk dan moeten we daar met name de energie op gaan richten. We moeten zorgen dat jongeren en jonge gezinnen willen blijven wonen in Ridderkerk en tevens moeten we aantrekkelijker worden voor jongeren en jonge gezinnen die overwegen zich hier te vestigen.
25

De focus met betrekking tot de doelgroepen die in de strategie wordt gelegd, onderschrijven we. Moties en amendementen die een bijdrage leveren aan deze focus zullen we steunen. Als we rondkijken in Ridderkerk dan staan er diverse kantoorpanden al lange tijd leeg. De fractie van de ChristenUnie vindt het niet goed dat er sprake is van leegstand terwijl ondertussen onze jongeren vertrekken vanwege gebrek aan passende woonruimte. We willen voorstellen om een onderzoek te doen naar welke panden leegstaan en of deze te
30 transformeren zijn naar starterwoningen of woningen voor jonge gezinnen. Uiteraard is dit een mogelijkheid naast diverse andere mogelijkheden wat ons betreft. We dienen hiervoor een motie in.
35

We moeten de doorstroming op gang brengen. Nieuwbouw van eengezinswoningen brengt de langste verhuisketens tot stand. We moeten zittende bewoners die nu te groot wonen, verleiden om te verhuizen naar woningen die passen bij hun gezinsgrootte. In hoeverre het te ontwikkelen bouwprogramma een bijdrage levert aan de evenwichtige bevolkingsopbouw wordt met deze WBS dus nog niet helder. Ons verzoek aan college en Woonvisie is om dat bij het opstellen van het bouwprogramma voor zover als mogelijk is in
40 beeld te brengen. Het amendement dat daartoe oproept, steunen wij.
45

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Duman.

Mevrouw Duman: Dank u wel, voorzitter. Zonder enige inspraak van de raad is de woningbouwstrategie op 1 juni 2010 door het college vastgesteld. Opmerkelijk hoe u dit hebt
50 kunnen besluiten terwijl participatie in het coalitieakkoord hoog in het vaandel staat. Tot 2020 blijkt uit de prognose dat onze gemeente sterk vergrijst. Landelijk is de gemiddelde leeftijd 39 jaar en in onze gemeente is de gemiddelde leeftijd 52 jaar. De beroepsbevolking tussen 35- en 54-jarigen neemt gestaag af en op termijn ligt de groei in het aantal jongeren tot

5 24 jaar. Door tijdig op demografische krimp in te spelen, kunnen problemen die met krimp
samengaan in het vervolg worden voorkomen of beperkt. De gemeenten moeten in zekere
zin met elkaar samenwerken, zodat zij niet concurreren om dezelfde inwoners en bedrijven.
Het voorliggende voorstel woningbouwstrategie geeft inzicht in de wensen van de inwoners
10 van Ridderkerk. Hierin missen wij sociale woningbouw. Betaalbare woningen, woonwensen
vragen forse investeringen en hierdoor hoge huren. Veel 65-plussers behoren tot de minima.
Komen zij ook in aanmerking voor een betaalbaar appartement, of een aangepaste woning?
Waar kiezen wij voor? Afstemmen op de behoefte of strategisch bouwen. Ons streven is
prettig wonen voor alle Ridderkerkers in een prettige leefomgeving. Koopwoningen zijn geen
15 garantie voor nette buurten. Zie opmerkingen over onderhoud particulier woningbezit in
Bolnes. Of opmerkingen over onderhoud uitstraling Drievliet in de structuurvisie. Volgens de
woontest hebben we ook een soort portiekwoningen zonder lift. Kunnen deze woningen
zodanig gerenoveerd worden tot een generatiekangoeroewoonconcept voor starters,
mantelzorgers die hun ouders of kinderen met een beperking willen verzorgen? Ridderkerk
20 wordt aantrekkelijk voor jonge mensen in omliggende gemeenten. Onze jongvolwassenen
gaan niet verhuizen maar blijven hier. Het vergrijzingsaantal blijft stabiel. Het jonge
inwonersaantal blijft ook gelijk. Optimalisering van de wijken voor weinig geld. Grote
voordelen van deze woonvorm zijn enerzijds het streven naar integratie van ouderen en
25 anderzijds het streven naar een vermindering van behoefte aan en kosten van professionele
hulpverlening. Een generatiekangoeroewoning kopen of huren, voor mensen met een lager
inkomen, middenstanders die hiervan gebruik willen maken, moet mogelijk zijn. Zo helpen
ouders hun kinderen met het kopen van een huis, in ruil voor verzorging. Wederzijdse hulp
zoals boodschappen. Opa en oma passen op de kinderen. Ouderen houden langer de regie
30 in handen. Blijven in hun eigen omgeving wonen. Kinderen en familie die vaak als
mantelzorgers optreden, worden verlicht van hun werkzaamheden. Meer grip op de
leefsituatie. Kortere afstanden.
Graag een toezegging voor een haalbaarheidsonderzoek en of er een draagvlak is voor deze
nieuwe woonvorm in de gemeente. Nederland telt inmiddels enkele honderden van dergelijke
woningen.

35 We hebben ook een voorraad eengezinswoningen. Toch vertrekken jongeren en jonge
gezinnen en starters uit onze gemeente omdat zij geen geschikte woonruimte kunnen vinden.
Hoe verklaart u dat?

40 Ook is er in Ridderkerk een tekort aan seniorenwoningen. Wat wilt u hieraan gaan doen? Wat
is uw visie? Betaalbare woningen voor jong en oud of duurdere woningtypen die leeg staan?
Zoals Willaertslanden, Bolnes, het Van Peltterrein, kavels die nog verkocht moeten worden?
Onlangs is een advies van de jongerenraad ingezonden. Welke aanbevelingen gaat u
overnemen? Welke niet? We hebben veel leegstaande kantoren. Die van de Kerkweg
45 bijvoorbeeld: het voormalige RIAGG-gebouw. Ziet u hier een mogelijkheid voor starters of
studentenhuisvesting? Graag een toezegging voor een onderzoek.

Een woningbouwstrategie vraagt om vooruitdenken. Een langetermijnvisie. Ons streven is
een prettige leefomgeving voor alle Ridderkerkers. Veel fracties spreken over evenwichtige
bevolkingsopbouw. Maar nergens wordt dit gedefinieerd. Het gaat om duurzaam goed met
50 elkaar samenwonen. Een woonservicegebied is voor iedereen. Iedereen moet in Ridderkerk
een plek hebben, ook kwetsbare burgers zoals ouderen en mensen met een lichamelijke of
geestelijke beperking. We vinden het belangrijk dat iedereen zich welkom voelt en kan
deelnemen aan de Ridderkerkse samenleving. Een woonservicegebied is een gewone
woonwijk met een verhoogd dienstenaanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

- 5 Binnen dit gebied is een diversiteit aan voorzieningen aanwezig zodat iedereen een woonplek kan vinden die bij hem past. Extra zorg en welzijn zijn voorzieningen binnen een woonservicegebied die voor iedereen toegankelijk zijn. Algemene voorzieningen worden toegankelijk gemaakt voor specifieke doelgroepen.
- 10 Het woonconcept van een woonservicegebied sluit aan bij de maatschappelijke trend van extramuralisering, individualisering en vergrijzing. Gezien het hier genoemde vragen wij een toezegging van de wethouder om samen met de wethouder en andere relevante partners de mogelijkheid te onderzoeken van het ontwikkelen van woonservicegebieden in Ridderkerk. Ten slotte vindt de PvdA-fractie dat maatwerk en betaalbaarheid voorop moeten staan ten opzichte van de woningbouwstrategie in Ridderkerk. Het geld voor zorg en welzijn raakt langzaam op. Het wordt nu echt tijd om voor elkaar te zorgen. Dit is men verplicht. Verantwoordelijkheid. Een andere realiteit is er niet. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Boertje.

- 20 **De heer Boertje:** Dank u wel, voorzitter. De VVD onderschrijft de problematiek, de uitdagingen en mogelijke oplossingen uit het voorstel en BVR-rapport. Wij vinden het van groot belang dat jongeren in de gemeente gehuisvest blijven, om de toenemende vergrijzing een 'halt' toe te roepen. Jongeren moeten het prettig vinden om in onze gemeente te blijven wonen. Of zoals de jongerenraad in een gesprek met de VVD bepleit, de kans krijgen om in te stappen in een woonketen en een wooncarrière te ontwikkelen. Dit kan door gedifferentieerd te bouwen in diverse prijsklassen, met de nadruk op starterspluswoningen, waar voldoende behoefte aan is. Er is te veel goedkoop en helaas ook te duur, waardoor het middensegment is ondervertegenwoordigd. Dit middensegment is juist nodig voor de wooncarrière van oudere jongeren en jongere ouderen. Maar, ook aandacht voor ouderen is van belang want hoewel we graag willen verjongen, is de realiteit een andere. Levensloopbestendig bouwen is hier de oplossing. Het kabinet wil om doorstroming in de huursector te bevorderen 'scheef wonen' tegengaan door toe te staan dat de huurprijzen voor sommige woningen sterker stijgen dan voor andere woningen. Dat is op zich een goede ontwikkeling. Zeker als verder wordt ingezet op een meer marktconforme vraag-aanbodverhouding in de huursector. Sociale woningbouw is van belang, zeker om de diversiteit binnen de gemeentegrenzen te waarborgen. Maar nu is er een overaanbod aan deze woningen en we moeten er voor oppassen dat er geen monocultuur ontstaat. Waar ooit een woningvoorraad van 4000 woningen was bedoeld, heeft Ridderkerk momenteel 2000 woningen in de lage huursector te veel. Precies het overschot dat is ontstaan door eerder gemaakte politieke keuzes waardoor we nu met een gedeeltelijk onaantrekkelijke woningvoorraad worden geconfronteerd en de doorstroming niet wordt vlotgetrokken. Door er nu voor te kiezen deze woningen te upgraden door middel van hoogwaardige renovatie, kunnen we deze onaantrekkelijke woningen aantrekkelijk maken juist voor de jongere doelgroep die de volgende trede in de lokale woonketen wil betreden. Middelduur betekent meer beweging en ook meer diversiteit. Ridderkerk moet immers voor iedereen een veilige en fijne plek zijn om in te wonen, voor jong en oud, vermogend en minder vermogend. Ook niet geheel onbelangrijk is het volgende.
- 45
- 50 Een verhelderend gesprek met een van de lokale makelaars leert dat de terugkerende gesprekken tussen lokale overheid en ondernemers zeer gewaardeerd worden. In een andere buurgemeente is dit al jarenlang de gewoonste zaak van de wereld. Niet in Ridderkerk, zo wordt ons verteld. Wij doen een oproep om met alle ondernemers regelmatig aan tafel te gaan zitten om de gemeente aantrekkelijk te houden om in te wonen en te

5 werken.

Het een kan niet zonder het ander.

Een goede overlegstructuur tussen overheid en marktpartijen is van groot belang. Zet hier als Ridderkerks bestuur op in.

10 De laatste noot die is blijven hangen uit het gesprek met de makelaar is dat er een tendens gaande is dat Ridderkerkse spijtoptanten die eerder zijn vertrokken naar de Vinex-wijken in Carnisselande en Volgerlanden, weer terug zouden willen keren naar hun eigen gemeente. Houd hiermee rekening. Deze groep is doelbewust op zoek naar grondgebonden
15 twee-onder-een-kapwoningen. Zoals eerder gezegd: bevorder de diversiteit en zet in op die woningen waar echt vraag naar is.

Ten slotte de retorische vraag of wij er niet voor zouden moeten waken dat projecten niet alleen dienen te worden gezien als afzonderlijke projecten, waardoor een onsamenhangend
20 geheel dreigt te ontstaan, maar dat we eerst moeten kijken naar de visie van onze gemeente in het algemeen en daarop gebaseerd insteken op wat nodig is in de wijken.

Wij stemmen in met het voorstel, maar vinden het van belang dat het college ons advies overneemt.

25 Ten slotte vragen wij een korte schorsing om de amendementen en moties even te kunnen bespreken. Dank u wel.

De voorzitter: Zullen we dat na de eerste beantwoording van de wethouder doen? Dat is het geval. Mijnheer Onderdelinden.

30 **De heer Onderdelinden:** Dank. Voorzitter, wij kunnen ons in grote lijnen vinden in het voorstel over de woningbouwstrategie. Toch willen we nog enkele duidelijke kanttekeningen plaatsen.

Het blijft jammer dat de conclusies van het rekenkamerrapport van november 2010 geen rol hebben gespeeld bij de opstelling van de woningbouwstrategie in mei 2010. We moeten echt
35 proberen om via de nieuwe woningbouwstrategie een verdere vergrijzing en ontgroening van de bevolking in Ridderkerk tegen te gaan. Het is belangrijk om in de nieuwe woningbouwstrategie niet te algemene doelstellingen te formuleren, maar juist nu scherpe keuzes te maken ten gunste van starters en jonge, koopkrachtige gezinnen.

40 De woningbouwstrategie moet zich nu richten op gaten in de woonmarkt. Een paar feiten. Er is een tekort aan grondgebonden, grote en middelgrote eengezinswoningen in het dure en middeldure segment van € 200.000,-- tot € 250.000,--.

45 Veel jonge gezinnen en koopkrachtige een- en tweeverdieners hebben noodgedwongen Ridderkerk verlaten en zijn verhuisd naar de Vinex-locaties van Barendrecht en Hendrik-Ido-Ambacht.

Een aantal conclusies:

50 Het CDA is van mening dat er in het belang van verdere doorstroming behoefte is aan betaalbare en grondgebonden koopwoningen met koopgarantregeling. Daarom hebben wij een motie ingediend, samen met de ChristenUnie.

Daarnaast is het belangrijk om prestatieafspraken te maken met Woonvisie over de ontwikkeling van het corporatiebezit.

Het CDA is van mening dat het kopen van huurwoningen met koopgarant door huurders een manier is om de woningmarkt in Ridderkerk te ontstoppen en doorstroming te bevorderen:

5 'right to buy' voor huurders.

Een andere mogelijkheid is om met Woonvisie te overleggen of aankoop van slecht onderhouden koopwoningen met het doel deze te renoveren en te verkopen of te verhuren tot de mogelijkheden behoort.

10 Uiteraard moeten er wel betaalbare sociale huurwoningen blijven voor de sociale lagere inkomensgroepen in Ridderkerk. Ook voor senioren is het van belang te weten welke en hoeveel woningen wanneer gewenst zijn.

Nog een enkel aspect van de motie.

15 Er is een mismatch van vraag en aanbod op de woningmarkt en daarom vraagt de woningbouwstrategie zich te richten op de gaten in de woonmarkt en het voorkomen van gaten in de woningmarkt.

Wij hebben vastgesteld dat het van belang is dat er een scherpe prioritering komt vanuit de woningbouwstrategie. Deze prioritering komt ten goede aan starters en jonge gezinnen.

20 Nog een opmerking over de Rekenkamer.
Misschien ten overvloede is de vraag aan het college of expliciet de aanbevelingen worden overgenomen door het voltallige college.

25 Van belang is, denk ik ook om vast te stellen dat – ik citeer – 'de bevolkingssamenstelling slechts beperkt te beïnvloeden is door het woonbeleid'.

Daarna worden op pagina 7 de argumenten gegeven door de Rekenkamer. Dit is een belangrijke en ongelooflijke vaststelling. De bevolkingssamenstelling is slechts beperkt te beïnvloeden door het woonbeleid klinkt nogal ontmoedigend, maar het is wel een conclusie van de Rekenkamer. Misschien mogen we niet al te veel verwachtingen hebben van dat wat we vanavond met elkaar uitspreken.

30 Dat klinkt wat somber, maar ik stel het slechts vast.

De aantallen die gebouwd moeten worden in Ridderkerk, daar is ook over gesproken. Wij willen graag nog een toelichting op de afspraken die in regionaal verband zijn gemaakt.

35 Ten slotte nog een opmerking over de jongerenraad.

Wij stellen het zeer op prijs dat zij hebben geschreven wat ze geschreven hebben. Geen advies zonder aanbevelingen. Als je de aanbevelingen goed leest, is het eigenlijk zo dat de meeste wel naadloos aansluiten bij wat we hier vanavond gezegd hebben.

40 Dank u wel.

De voorzitter: Dan vraag ik nu uw aandacht, waardering en respect – nu nog niet voorzien is in de vacature Los – voor wethouder Den Ouden.

45 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel, voorzitter. In elk geval hebben de sprekers mooi gesproken. Heel doorwrochte betogen, in een zodanig tempo uitgesproken dat ik blij ben als ik de helft ervan heb kunnen onthouden. Maar dat is waarschijnlijk nog optimistisch.

50 U hebt vooral heel goede statements gemaakt. Alle fracties hebben daar goed kennis van genomen. Als we alles wat we zouden willen, kunnen honoreren, dan zouden we idealiter aan een nieuw Ridderkerk willen beginnen. Dan konden we al onze wensen daar inpassen. De realiteit is een andere. We hebben te maken met het bestaande Ridderkerk. In een grafiek heb ik gezien dat het aantal inwoners tussen 1955 en 1975 van 22.000 naar 45.000 is gegaan. Dat waren niet allemaal geboorten, het was ook instroom van elders.

5 In die tijd zijn nieuwe wijken ontstaan voor jonge gezinnen en het is heel logisch dat op grond daarvan een groot aantal mensen nu in de categorie senior valt. Dat is een gegeven.

10 Daarnaast hebben we globaal te maken met het aantal woningen, iets meer dan de helft, waar Woonvisie veel over te zeggen heeft. Het andere deel woningen is van particuliere eigenaren. Dat geringe deel dat te beïnvloeden is, daarmee proberen we met de woningbouwstrategie te bereiken wat we zouden wensen.

15 Om het geheel in de context te plaatsen, is het goed om heel kort terug te gaan naar november 2008. We spreken al jaren over woonwensen. Toen is gevonden dat er een uitgebreid woonwensenonderzoek gehouden zou moeten worden. Daar is door een heleboel Ridderkerkers aan meegewerkt.

20 De uitkomst van dat onderzoek is parallel gaan lopen aan de uitwerking van de structuurvisie waarin al was aangegeven dat er van bepaalde typen woningen te veel waren. In de structuurvisie staat ook dat er tweeduizend woningen aan een vorm van transformatie toe waren, althans de woonomgevingen waren daaraan toe.

25 In de structuurvisie is aangegeven dat er natuurlijk woonruimte moet zijn voor jongeren en voor ouderen. Allemaal heel voor de hand liggend. En een groot aantal van deze dingen moest uitgewerkt worden. Het woonwensenonderzoek heeft daaraan bijgedragen. En daar bent u een aantal keren over bijgepraat, vaak heel gedetailleerd met cijfers: de conclusie daarvan is in de eerste hoofdstukken van dit boekwerkje terechtgekomen. Ik formuleer dat met opzet zo omdat de eerste vier hoofdstukken een weergave zijn van wat er ontdekt is, wat er gevonden en verzameld is. Analyses, uitkomsten van onderzoeken. Wat daarmee gedaan wordt daar kunt u het mee eens of oneens zijn, maar ik maak ook de opmerking omdat er amendementen voorliggen die tekstwijzigingen beogen. Nu lijkt het mij lastig om in die eerste

30 hoofdstukken waar analyses door specialisten zijn uitgevoerd teksten te wijzigen als dat aan de orde is. Dat is bij een enkeling geloof ik het geval. Een ander gegeven waar we mee geconfronteerd worden op basis van de gegevens van het woonwensenonderzoek, is dat er aan portiekwoningen zonder lift een fors overschot is. Er zijn te weinig appartementen met lift en er zijn beduidend te weinig seniorenwoningen.

35 Dat is samengevat in het raadsvoorstel om een redelijk aantal woningen uit de markt te nemen en het in de markt houden van kleinere eengezinswoningen waaraan zelfs ook een overschot zou zijn. Vervolgens moet dit gemixt worden naar levensloopbestendige woningen om de doorstroming op gang te brengen en duurder bouwen voor een groep om verdere uitstroom naar omliggende gemeenten te beperken. Ik lees voor wat er staat.

40 Er staan natuurlijk ook belangrijke uitkomsten van het woonwensenonderzoek. Sommige van u wijzen daar nadrukkelijk op. Als je daar gehoor aan geeft, bevestig je wat de huidige inwoners van Ridderkerk tot 2020 zouden willen. Maar ik hoop dat we met elkaar in de gaten houden dat we daar ook heel bewust naar op zoek zijn gegaan. Het woonwensenonderzoek was een breed onderzoek onder de huidige Ridderkerkers. Dus als dan bijvoorbeeld de

45 conclusie zou zijn dat er een groot tekort aan seniorenwoningen zou ontstaan, is dat dan zo, daar trekken wij ons niets van aan, want dan bevestigen wij slechts wat we vinden dat niet goed gaat. Als je je aan het woonwensenonderzoek weinig gelegen laat liggen, dan had je het net zo goed niet kunnen houden. Dat betekent niet dat we het zomaar slaafs moeten volgen, maar ik vind wel dat we er bewust rekening mee moeten houden.

50 Het laatste hoofdstuk in het boekwerkje is natuurlijk de woningbouwstrategie. Die opmerkingen wilde ik graag vooraf maken, voordat we bij de amendementen en moties terechtkomen.

5 Velen van u hebben eraan gerefereerd dat met name voor starters en jongeren gebouwd zou moeten worden. Ik heb het beeld dat wanneer je de woningbouwstrategie zelf neemt, daar ook in voorzien wordt. De doelgroepen zijn nadrukkelijk junioren, starters op de woningmarkt en in de volgende paragraaf senioren.

U kent de inhoud.

10 Maar waar we het nu over hebben, blijft natuurlijk wel op een zeker abstractieniveau, want u hebt zich allemaal gerealiseerd dat het eigenlijke woningbouwprogramma de laatste stap is die bij de leeswijzer werd aangegeven als een zeker abstractieniveau en in samenwerking met Woonvisie moet daar gekomen worden tot een woningbouwprogramma voor 2010 tot 2020. Daar gaat concretisering plaatsvinden.

15 Welke mogelijkheden zijn er om ook in de teksten aanvullingen op te plegen? Wij hebben ons ook te realiseren dat het product dat tot stand gekomen is een coproductie is van Woonvisie en de gemeente Ridderkerk. Gelukkig wilt u weinig schrappen. U wilt toevoegen. Maar de vraag is of Woonvisie ook vindt dat die teksten aangevuld moeten worden of zitten we straks voor eenzijdige aanvullingen. Zo zien wij de amendementen. Ik hoop er straks nog op terug te komen.

20 Ik las ook ergens, gelukkig noemde mevrouw Duman dat ook, dat de gemiddelde leeftijd 52 jaar zou zijn. Dat heb ik vaker gelezen en zien passeren. Toen ik me vandaag probeerde te realiseren wat dat voorstelt, dacht ik dat dat niet waar kon zijn. Dat is ook niet waar. Uit de scan van de gemeentelijke basisadministratie van vandaag blijkt dat de gemiddelde leeftijd in 2009 42 jaar was. Tien jaar lager.

25 Dus dat is de werkelijkheid: 42 jaar.

Ik begrijp dat er enig gemompel is. We gaan zo even schorsen. Ik heb de uitdraai in grafiekvorm vanaf 1995 tot 2009 hier liggen. U kunt hem bekijken.

30 Ik vind het lastig om op onderdelen van uw betogen in te gaan. Omdat we met elkaar natuurlijk hetzelfde nastreven. We willen dat de Ridderkerkers van nu en van de naaste toekomst zo goed mogelijk gehuisvest worden. Dat betekent keuzes maken. Scherpe keuzes. Daar zal in het woningbouwprogramma op teruggekomen worden.

35 Wat betekent het voor nu?

Dat we ons moeten afvragen in hoeverre de amendementen en moties daar een effectieve bijdrage aan gaan leveren. Wat mij betreft begin ik met de moties.

40 Motie 43 en volgende heeft betrekking op de mismatch. De kern is dat gevraagd wordt uitvoering te geven aan de raadsuitspraak bij nieuwbouw van woningen op ontwikkellocaties prioriteit te geven aan woningen voor starters en jonge gezinnen.

45 Als je kijkt waar de uitkomst van het woonwensenonderzoek toe leidt, dan betwijfel ik of je heel expliciet prioriteiten kunt leggen bij alleen starters en jonge gezinnen. Ik betwijfel of dat verantwoord is. Ik kan me voorstellen dat de vraag of opdracht meegegeven wordt om bij nieuwbouw van woningen op ontwikkellocaties ook prioriteit te geven aan woningen voor starters en jonge gezinnen.

50 **De heer Onderdelinden bij interruptie:** Voorzitter, wilt u dat wij in tweede termijn leeglopen?

Wethouder Den Ouden: Liever helemaal niet.

De voorzitter: Ik heb liever dat u niet leegloopt, maar u hebt nu het woord.

5 **De heer Onderdelinden:** U stelt het zo, maar het is wel de kern van de strategie, de kern van vanavond. De kern van alle bijdragen van vanavond is om daar prioriteit te leggen. Omdat er inderdaad meer dan vroeger duidelijke keuzes moeten worden gemaakt en prioriteiten moeten worden gesteld. Helderheid scheppen. Dat komt in vele moties terug. Dank u wel.

10 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel, voorzitter. Dat is helder. Ik heb dat in de verschillende bijdragen opgemerkt. Maar, tegen de achtergrond van wat geïnventariseerd is, wat we aan wensen opgehaald hebben, de prioriteit zo scherp stellen van dat wat in het woonwensenonderzoek naar voren komt als gewenst, is in de uitwerking niet het enige. U stelt daar tegenover met elkaar geen seniorenwoningen, maar prioriteit als we het hebben over nieuwe locaties, dan komen daar uitsluitend starters en jonge gezinnen. Waarvoor hebben we dan iets onderzocht?

15 **De heer Onderdelinden:** Ik vind het jammer dat het woord prioriteit als uitsluitend wordt uitgelegd. Zo is het woord niet bedoeld. En ik vind dat de wethouder op dit punt niet moet overdrijven.

20 **Wethouder Den Ouden:** Op dit punt had ik hem juist liever zo scherp willen maken. Als u zegt het niet zo scherp te bedoelen, zou het woordje 'ook' een oplossing kunnen zijn. Maar daar komen we in tweede termijn op terug.

25 **De heer Van Houcke bij interruptie:** Voorzitter, de wethouder scheert nu makkelijk langs de eigenlijke keuze die gemaakt moet worden.

30 Maakt u een keuze alleen op grond van het woonwensenonderzoek? Is dat uw leidraad? Of zegt u dat dat de basis is op grond waarvan u beleid wilt voeren en maakt u op grond daarvan keuzes? Is dat prioriteit stellen voor jongeren, starters en jonge gezinnen? Dat is het beleid dat wij nastreven, maar het woonwensenonderzoek is niet automatisch beleid.

Wethouder Den Ouden: Ik heb hier op dit moment niets aan toe te voegen voorzitter.

35 **Motie 44 om Woonvisie te bewegen om aan te dringen dat de woningcorporatie vooral de eengezinswoningen in de prijsklasse van € 175.000,-- tot € 225.000,-- wil verkopen. Wij hebben er geen moeite mee om dat over te nemen.**

40 **Motie 45 waarbij het college verzocht om er met klem bij Woonvisie op aan te dringen dat het woonruimteverdeelsysteem voor het behalen van de gemeentelijke doelstellingen zo veel mogelijk benut wordt. Wij hebben er geen moeite mee om daar uitvoering aan te geven.**

45 **Motie 46 over woonkeur. Terecht werd eraan gerefereerd dat in 2007 een motie werd ingediend die hetzelfde beoogde. Ik heb niet van u teruggehoord dat daar vorig jaar in een raadsinformatiebrief nog antwoord op gegeven is. Wat bedoelt u nog meer dan in de raadsinformatiebrief vorig jaar bekend is gemaakt?**

De voorzitter: Mijnheer Japenga.

50 **De heer Japenga:** Voorzitter, dat klopt. De motie is gevolgd door een raadsinformatiebrief. Daarin is aangegeven dat projecten op die manier worden beoordeeld. Deze motie ziet erop om vervolgens na te gaan wat de resultaten daarvan zijn. Dus een vervolg op dat wat we aan het doen zijn. Inzicht in wat we aan het doen zijn. En met welke resultaten.

5 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel voor deze toelichting. We hebben er geen probleem mee om dat te volgen. U bedoelt een vorm van monitoring hiervan.

10 Motie 47 over de leegstaande kantoorpanden. U weet wellicht dat Woonvisie al een keer met zo'n situatie te maken had bij het Vlietplein. Het pand waar later woningen gebouwd zijn, was een kantoorpand. Woonvisie heeft de mogelijkheden onderzocht om daar stadswoningen te creëren. Daar bleek geen belangstelling voor en behoefte aan. Het heeft tot niets geleid. Het kantoor was al in bezit van Woonvisie. Nu we een paar jaar verder zijn, kan het anders zijn, maar het beeld leeft dat we daar niet al te hoge verwachtingen van moeten hebben. Om het nog een keer te onderzoeken, als het niet al te veel inspanning gaat kosten, daar hebben wij geen problemen mee, maar onze verwachtingen zijn niet al te hoog.

15 De amendementen.
Over het knelpuntje ...

20 **De heer Van Houcke bij interruptie:** Voorzitter, ik heb nog een motie.

De voorzitter: Die komt toch aan de orde bij agendapunt 8?

De heer Van Houcke: U hebt gelijk.

25 **Wethouder Den Ouden:** Amendement 33, de risicoscan.

Een opmerking van onze kant omdat het expliciet gaat over twee wijken zou je je kunnen voorstellen dat het meer thuishoort bij een wijkontwikkelingsprogramma. Even een kanttekening.

30 Amendement 34 inzake renovatie van de portiekflats. Verzocht wordt om een tekstdeel toe te voegen. Zoals ik het heb gelezen, lijkt het erop dat met deze insteek miskend wordt dat we er te veel van hebben en dat voorgesteld wordt om een aantal uit de markt te nemen. Maar ik zie aan de non-verbale communicatie dat ik het zo niet moet lezen.

35 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, ik haal er niet uit wat de wethouder zegt. Als ik het advies van BVR lees, zie ik dat er een groot overschot is aan portiekwoningen. Daar kunnen we op dit moment niets mee, alleen als we ze toegankelijk maken voor senioren, door er een lift aan toe te voegen of door ze interessanter te maken voor starters en dat is de insteek van deze motie. Geen miskening.

40 **Mevrouw Ripmeester:** Bedoelt de heer Neuschwander dat op het moment dat alle portiekflats gerenoveerd worden en weer toegankelijk gemaakt worden, dat er dan ook sprake zal zijn van stijging van de vraag naar die appartementen?

45 **De heer Neuschwander:** Dat hoop ik wel. Als dat niet zo zou zijn, wordt het lastig. Je hebt nu een bepaalde voorraad portiekwoningen en op het moment dat je die toegankelijk maakt voor bepaalde groepen, zou je je goed kunnen voorstellen dat voor groepen die nu buiten schot blijven, dit meer vraag creëert.

50 **Mevrouw Ripmeester:** Voorzitter, ik ben blij dat u dat aangeeft, want het woord overschot portiekwoningen is gebaseerd op het woonwensenonderzoek waarin geconcludeerd wordt dat het aanbod nu groter is dan de vraag. Daarop wordt nu voorgesteld om een deel uit de markt te nemen. Terwijl het nog maar de vraag is of de vraag minder is door de kwaliteit van

5 de woningen of inderdaad door de toegankelijkheid ervan, die u net terecht onderstreept. De vraag is dan ook of je nu wel zoveel woningen uit de markt kunt nemen zonder dat je een proef hebt gedaan op de manier zoals u voorstelt. Een appartementencomplex toegankelijker maken en dan kijken hoe de vraag verandert. Pas dan kun je een gerechtvaardigde conclusie trekken of er een overschot is aan portiekwoningen.

10 **De heer Neuschwander:** Wat ik met dit amendement beoog, is dat er kritischer wordt gekeken naar de portiekwoningen. Ik zeg niet dat ze direct uit de markt genomen moeten worden. Op het moment dat je aanpassingen gaat verrichten, wordt je doelgroep veel breder. Als je ziet dat dat het effect is, moet je erop inhaken.

15 **Mevrouw Ripmeester:** Terecht, maar op dit moment wordt voorgesteld om een grote pluk woningen uit de markt te nemen. Dus dat is wel een besluit dat vanavond al dan niet wordt genomen.

20 **De heer Neuschwander:** Als ik spreek over uit de markt nemen, dan zou het zomaar kunnen betekenen dat je ze verkoopt of dat je ze inricht voor een andere doelgroep. Dat lijkt mij geen enkel probleem.

Mevrouw Ripmeester: Zo hebben wij het niet gelezen.

25 **De voorzitter:** Zullen we weer eens proberen om de wethouder aan het woord te laten?

Wethouder Den Ouden: De verheldering van de heer Neuschwander is goed. Ik breng in dit verband in herinnering de discussie en toelichting door de directeur van Woonvisie die in de commissie hebben plaatsgevonden. Het zou best tot forse problemen kunnen leiden als je de portiekwoningen in de omgeving, die iedereen kent, aantrekkelijk wilt gaan maken voor senioren door middel van het aanbrengen van een lift. Het kunnen lastige afwegingen worden als je dat bij amendement wilt vastleggen. Als hij het karakter heeft van een motie kan ik me er wat meer bij voorstellen.

35 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, ik ben het met de wethouder eens: het is geen makkelijke opgave, maar het feit dat er nu ligt, is al geen makkelijke opgave. Je zit met een probleem van een overschot aan portiekwoningen. Dus ga je proberen om daar een oplossing voor te zoeken. Ik ben het wel met u eens. Het is natuurlijk niet zo dat je bij elk pand zomaar kunt zeggen dat je daar zomaar een lift naast kunt zetten. Het zal van elke locatie afhankelijk zijn of het mogelijk is, of het financieel uit te werken is. Maar het probleem zit hem in het grote aantal portiekwoningen dat we op dit moment hebben. Daar moet je zo multifunctioneel mogelijk mee om kunnen gaan. Dat is de insteek van dit amendement.

45 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel, dat is helder. Dat zijn juist de dingen die in samenspraak met Woonvisie in de volgende stap gedaan moeten worden. Wij vinden allemaal dat hiermee zo doelmatig mogelijk moet worden omgegaan.

50 Amendement 35, onderzoek startersflat. Als een weg begaan kan worden, zoals in het vorige amendement voorgesteld wordt, zal ongetwijfeld ruimte ontstaan voor nog wat goedkope starterswoningen. Om dan nog een keer daarnaast heel expliciet een startersflat te gaan bouwen, ontraadt het college.

De heer Van Houcke bij interruptie: Realiseert de wethouder zich dat er jongeren met

- 5 verschillende wensen zijn? Jongeren die misschien een gemoderniseerde gerenoveerde portiekflat willen en jongeren die graag een kleine nieuwbouwflat willen. Dat zijn verschillende doelgroepen.

10 **Wethouder Den Ouden:** Het is helder dat er verschillende doelgroepen zijn. We spiegelen dit aan het woonwensenonderzoek. Dat is niet het enige uitgangspunt voor beleid, maar dan hebben wij niet het beeld dat met de bestaande mogelijkheden in Ridderkerk en de mogelijkheden die gecreëerd kunnen worden, dit extra aan het beleid toegevoegd zou moeten worden.

- 15 Amendement 36. Ook daar is een tekstwijziging en het beoogt een prioriteit te geven aan eengezinswoningen. Het amendement overlapt voor een deel sommige andere amendementen en moties die aan de orde waren.

20 Amendement 37. Dit grijpt erg vooruit in de tijd. Terecht dat aan de structuurvisie wordt gerefereerd, waarin staat dat in de toekomst de omgeving Noordenweg/Havenstaat als een te transformeren gebied gezien zou kunnen worden. Dat is zeker niet op korte termijn. Middellange termijn is nog maar de vraag. Het staat er wel dus het is een denkrichting. Overigens staat dat gebied aangegeven met Donkersloot West. Ik neem aan dat dat bedoeld wordt.

- 25 Om dat in tien jaren te gaan realiseren en om nu aan het begin van die tien jaren vast te leggen dat dat de typen woningen moeten worden waarbij de eerste voorkeur uitgaat naar starters en jonge gezinnen, dat dat gebied zodanig getransformeerd wordt dat er een aantal woningen gebouwd kan worden, daarbij moet je wellicht denken dat starters van nu alweer aanspraak gaan maken op semiseniorenwoningen. Dus ik zou daar wat voorzichtig mee zijn.
- 30 Als de optie kan zijn om te onderzoeken of Donkersloot West te ontwikkelen is tot ..., en de tijd eraf wordt gehaald, zou het college deze suggestie goed vinden.

35 **De heer Van Houcke:** Voorzitter, ik vind dat de wethouder buitengewoon voorzichtig is. Ik begrijp dat vanuit zijn positie wel. Er is een paar jaar geleden in Donkersloot een quickscan uitgevoerd. Daar zijn resultaten uit voortgekomen. We hebben een structuurvisie. Daar zit ook iets in. Wij zien dat bepaalde delen aan het verrommelen zijn. Of zeer ongunstig liggen. Dan ligt het voor de hand om te kijken of daar een mogelijkheid ligt om dat bij de bebouwing van Ridderkerk te voegen. Dat is de laatste transformatie. Zeker voor verrommelde gebieden. Ik begrijp uw angst niet zo goed dat u vindt dat het allemaal zo lang duurt enzovoort. Ik vind tien jaar een behoorlijke termijn. U kunt wel zeggen dat de jongeren dan weer oud zijn, maar het gaat er op dit moment om dat we in de komende jaren zorgen dat de jongeren, de middengroepen, misschien in de leeftijd tot veertig of vijfenvertig jaar, dat we die bedienen en in Ridderkerk houden. Ik vind uw opstelling heel voorzichtig.

- 45 **De heer Onderdelinden:** Mijnheer Van Houcke, u hebt erover nagedacht. Ik weet niet welk deel van Donkersloot u precies bedoelt. U spreekt ook over de combinatie van wonen en andere functies. U noemt het centrumfuncties. Vindt u dat niet te opportunistisch als u kijkt naar de vele alternatieven die er zijn? Binnenstedelijke locaties en de alternatieven. Vindt u echt dat er prioriteit aan gegeven moet worden om de komende jaren in Donkersloot West, waar sprake is van industrie, om te bouwen tot wonen en een centrumvoorziening?
- 50

De heer Van Houcke: Voorzitter, ik heb net aangegeven dat die gedachte vanavond niet uit de lucht komt vallen. Ik begrijp ook niet waarom wij geen onderzoek kunnen doen om daarna weer met elkaar te bepalen wat de mogelijkheden zijn. Als wij dit nu vastleggen, hebben we

5 dat in elk geval in de knip zou ik haast zeggen.

Wethouder Den Ouden: Voorzitter, ik onderschrijf de denkwijze van het amendement. Die is ontleend aan de structuurvisie, maar laten we ons realiseren dat gedacht wordt aan het gebied Noordenweg/Havenstraat. Daar is nog volop levendige bedrijvigheid. Als we als
10 gemeente vinden dat dit binnen tien jaar zijn beslag zou moeten krijgen, dan denk ik dat er nogal wat geld op tafel moet komen. Iedereen wil daar wel weg als je maar genoeg geld op tafel legt. Dat kan de bedoeling niet zijn. Dus als de tijds-klem eraf gehaald kan worden, dan is het iets anders. Je bent afhankelijk van bepaalde ontwikkelingen. Met de structuurvisie is dat genoemd. Dat is het begin van het in gang zetten. Bij de woningbouwstrategie kunnen
15 we zeggen dat we dat binnen tien jaar gerealiseerd willen hebben. Dan kunt u mij voorzichtig vinden, maar ik wil er wat terughoudend in zijn.

De heer Neuschwander: Voorzitter, nog een opmerking daarover. Wat de wethouder zegt, klopt natuurlijk. Het is een gebied met werkenden. Laten we ook niet vergeten dat het gebied
20 aan de Noordenweg voornamelijk voor wonen is. Je ziet dat op dit moment niet zo. Wat de heer Van Houcke over het gebied zegt, is voor een deel al aan het verpauperen. Waarom zou je dat nu niet meenemen? Zeker als je dat ook al in je structuurvisie hebt gezegd als ontwikkellocatie waarbij je de insteek hebt om het op termijn te combineren. Wat is er dan mis mee om dat nu al te koppelen aan een periode van tien jaar? We weten allemaal hoe moeilijk
25 het is en hoe lang het duurt om uiteindelijk plannen te maken om dat als transformatiegebied voor wonen en werken te combineren en zo te bestemmen.

Wethouder Den Ouden: Ik zou herhalen wat ik zojuist heb gezegd. Tien jaar is planologisch gezien niet zo lang. De opdracht dat dit binnen tien jaar ontwikkeld zou moeten worden tot
30 een gemengd gebied waar in de structuurvisie richting aan is gegeven. Dan kan dat best wel eens lastig worden.

De heer Neuschwander: U gaf in uw eerdere betoog al aan dat voor een heel groot deel het eigendom het punt is. Dus een heleboel mensen moeten meewerken. Maar als je daarvoor
35 als gemeente open staat, dan kun je in ieder geval een duidelijk signaal afgeven. Ik realiseer me dat je dit mensen niet kunt afdwingen, maar als je ervoor open staat en je hebt er kantoorpanden waarvan je weet dat die moeilijk te vullen zijn, dan kun je daar op termijn iets mee. Die kun je gaan herinrichten of opnieuw inrichten.

Wethouder Den Ouden: Precies. Waar in de structuurvisie een aanzet voor is gegeven. Als u dat overgenomen wilt zien in de woningbouwstrategie, lijkt mij geen probleem. Maar wel zonder de tijds-klem. Ik denk dat dat lastig wordt.

De heer Kok bij interruptie: Voorzitter, is het misschien een idee om in plaats van te onderzoeken of Donkersloot West binnen tien jaar te ontwikkelen is tot een gemengd gebied,
45 te onderzoeken of in Donkersloot West een start kan worden gemaakt binnen tien jaar om Donkersloot te ontwikkelen tot een gemengd gebied?

Wethouder Den Ouden: De suggestie kan zo meteen meegenomen worden.

50 **De voorzitter:** Ik stel voor om de suggestie tijdens de schorsing te bespreken met de indieners.

Wethouder Den Ouden: Amendement 38.

5 Een lastige. Volgens mij waren er enkele sprekers in eerste termijn die zaten met de definitie van wat nu een evenwichtige bevolkingssamenstelling of opbouw is. Zeker tegen de achtergrond van wat ik in mijn inleiding heb gezegd over hoe Ridderkerk tussen 1955 en 1975 verdubbeld is met bewoners die nogal honkvast zijn. Hoe definieer je die dan tot een evenwichtige, gewenste bevolkingssamenstelling.

10 Dat kan niet.

Als u zou zeggen bij elk woningbouwproject wordt aangegeven, wordt gepoogd aan te geven, dan zou het college erin mee kunnen gaan.

15 **De heer Van Houcke:** Voorzitter, had het niet voor de hand gelegen wanneer de wethouder in het stuk dat zijn college presenteert dan nu de vraag waar hij zo mee zit had beantwoord? Los daarvan zou ik hem willen beantwoorden, maar dat is misschien voor een ander moment.

Wethouder Den Ouden: Wilt u het nog een keer zo scherp mogelijk voor mij herhalen?

20 **De heer Van Houcke:** Had het niet voor de hand gelegen als u als lid van het college ervoor gezorgd had dat de vraag waar u nu zo mee zit, in het voorliggende voorstel beantwoord was?

25 **Wethouder Den Ouden:** Dat vind ik lastig te beantwoorden. Ik hoop dat u er begrip voor heeft dat ik hem nu niet beantwoord.

Ik kom tot een suggestie en wilt u die in de schorsing meenemen? Het heeft te maken met wat ik in de inleiding heb gezegd over de woningbouwstrategie. Met een document dat te maken heeft met Woonvisie en de gemeente Ridderkerk. Dat u de amendementen wat mij betreft op een na – waarvan ik gezegd heb dat het college die ontraadt – moet zien als een motie. Een motie is iets wat u het college vraagt. Vervolgens willen wij daarop zo snel mogelijk reageren. Wij kunnen dan overleggen met Woonvisie. Dat is gebruikelijk bij een motie. Dan moet het college daarmee aan de slag en krijgt u zo snel mogelijk antwoord over het uitvoeringstraject.

35 **De heer Van Houcke:** Voorzitter, ik vind dit lastig. Als ik het goed begrijp, stelt de wethouder ons iets voor omdat hij mede afhankelijk is van Woonvisie. Omdat hij medeverantwoordelijkheid heeft voor het voorliggende stuk. Dat is politiek gezien een onmogelijke situatie waaruit mogelijk goede beslissingen kunnen voortkomen.

40 **Wethouder Den Ouden:** Zo bedoel ik hem niet. Dan nog blijft de mogelijkheid dat u dit ziet als een memorandum dat was gekomen in antwoord op wat ik denk dat nu vanavond lastig zou zijn, om teksten toe te voegen in dat document.

45 **De heer Onderdelinden bij interruptie:** Voorzitter, op dit punt ...

50 **Wethouder Den Ouden:** Als we toch de woningbouwopgave nog moeten vaststellen, die komt nog terug, kunnen we een werkwijze volgen zoals we die proberen voor te stellen, kunnen we dit zien als motie met allerlei opdrachten en vragen. U krijgt dan op heel korte termijn daarop van het college antwoord. Dan is het aan het college om ruggespraak te hebben met Woonvisie en het is aan u om van het antwoord wat te vinden. U hoeft het daar niet mee eens te zijn. Dus het wordt niet afhankelijk van dat wat Woonvisie wil. U blijft als raad verantwoordelijk en bevoegd om onafhankelijk wat Woonvisie ervan vindt de finale beslissing te nemen.

55

5 **De voorzitter:** De wethouder probeert te komen tot een werkbare oplossing. Ik vraag u om het voorstel van de wethouder mee te nemen tijdens de schorsing. Mijnheer Onderdelinden wil nog een duit in het zakje doen.

10 **De heer Onderdelinden:** Voorzitter, misschien kunnen we dat doen. Een amendement is een amendement en een motie is een motie. Dat zijn verschillende dingen. Het is duidelijk. Om alle amendementen op één hoop te gooien en tot een motie te benoemen, lijkt mij raar, verkeerd en onjuist. U zegt dat we niet zomaar extra teksten kunnen toevoegen. Natuurlijk kan dat. De raad stelt vast. Als wij vinden dat het moet worden uitgebreid of ingevlochten of anderszins, stellen wij dat hier bij meerderheid vast.
15 Los van Woonvisie. De raad stelt vast. U volgt het of niet. Heel simpel.

De voorzitter: Wethouder, uw licht brandt nog ...

20 **Wethouder Den Ouden:** Voorzitter, onze insteek is om een werkbare oplossing te houden. Mijnheer Onderdelinden heeft gelijk. De raad kan vaststellen waartoe de raad bevoegd is. Ik kan me voorstellen dat de raad van toezicht van Woonvisie ook iets vastgesteld heeft. We hebben de woningbouwstrategie en dat moet een werkbaar document blijven. Als we hier in Ridderkerk met twee vastgestelde documenten zitten, kunnen we ons afvragen hoe handig dat is. Dus als we voor deze werkbare oplossing kiezen, die aan uw bevoegdheid en
25 verantwoordelijkheid niets afdoet, en als we vinden dat het gemeentebestuur dingen wil die Woonvisie eventueel niet zou willen, hebben we precies scherp welk onderdeel dat is.

30 **De heer Japenga:** Voorzitter, volgens mij wordt de voorgestelde werkwijze alleen maar moeilijker. Zoals we gewend zijn te doen, is het morgen de politieke werkelijkheid. En daar mag de wethouder mee naar Woonvisie. Vervolgens horen we over enige tijd wel wat daaruit voortkomt. Dat is volgens mij heel transparant en zoals we gewend zijn te werken.

35 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, ik wil nog een opmerking maken. Ik krijg bijna het idee dat de wethouder zich in een underdogpositie manoeuvreert ten opzichte van Woonvisie. Als wij als raad zo duidelijk een signaal geven, bijna unaniem, wat is er dan mis op het moment dat u dat ziet als een duidelijk signaal van de raad waarmee we aan de slag gaan. Dan zal het bestuur van Woonvisie nooit tweespalt drijven, zo van: dit is het beleid van Woonvisie en hier hebben we het beleid van de gemeente Ridderkerk. Er ligt een woningbouwstrategie. Daar ligt een woonwensenonderzoek onder. Daar zit een bureau achter dat daarover
40 uitspraken heeft gedaan. Die zijn zo duidelijk en daarop is de raad een bepaalde richting ingeslagen. Dat heeft de raad gedaan na een beleid van acht jaar waarvan we duidelijk zien dat dat niet de goede weg was. Op het moment dat we dat doen met een bepaalde duidelijkheid, gezien het grote aantal moties en amendementen, dan moet u dat toch als duidelijk signaal overnemen? Er alles aan doen om dat te bekrachtigen. Ik merk een beetje
45 twijfel bij u.

50 **Wethouder Den Ouden:** Geen underdogpositie. De gemeente en zeker de gemeenteraad bepalen volstrekt zelfstandig wat ze vinden. Maar, praktisch gezien kunnen we de situatie hebben die ik zojuist schetste dus het gaat er helemaal niet om wat Woonvisie vindt en wat wij correct vinden als gemeente. Alleen om knelpunten te voorkomen, zal ik het volgende willen voorstellen. Puur praktisch. Volgens mij zit er ook hier en daar overlap in de amendementen, dan kunnen die ook meegenomen worden. Ik stel me het zo voor bij een motie. Dan wordt keurig netjes ambtelijk aangegeven waar we het over hebben. Overlap wordt eruit gehaald. U krijgt terug van het college wat we ermee gaan doen. Dat is ons

5 voorstel.

De voorzitter: Ik stel voor dat we nu gaan schorsen. We zijn al ver over onze tijd van 75 minuten heen. Hebben we genoeg aan 10 minuten schorsing? Een kwartier? Ik schors de vergadering voor een kwartier.

10

[Schorsing]

15

De voorzitter: Ik verzoek de leden van de raad plaats te nemen. We zijn nog niet compleet, zo te zien. Dames en heren, wij lopen ernstig uit in de tijd. We zijn over de agenda tot het volgende voorstel gekomen. Om straks nog afscheid te nemen van Heleen van den Berg stel ik voor dat we de tweede termijn ingaan. Ik stel voor om agendapunt 8 uit te stellen naar de volgende keer, punt 9 is al geschrapt, de punten 10 en 11 zijn ter vaststelling en ik stel voor om punt 12 ook door te schuiven naar de volgende vergadering. Dat scheelt een debat. Punt 13, 14, 15 en 16 zijn ter vaststelling. Wat hierna nog volgt, kan heel snel zijn. Punt 17 is het afscheid van Heleen van den Berg.

20

Ik geef het woord aan de heer Van Houcke.

25

De heer Van Houcke: Voorzitter, er is vanavond veel gezegd. Ik wil op een enkele opmerking van een collega reageren. De gedachte die u had om de vergadering niet al te lang te laten uitlopen, wil ik in ieder geval volgen.

30

Ik wil in de richting van de heer Boertje een vraag stellen. U geeft aan dat sociale woningen belangrijk zijn. Er is nu een overaanbod van tweeduizend woningen. U noemt dat de vrucht van verkeerde politieke besluiten. In het verleden was het steeds van: er zijn goedkope woningen en er moeten duurdere woningen gebouwd worden. Maar op dit moment bent u in ieder geval al een stukje gedaald want u spreekt over starterswoningen en over dat er te weinig voor het middensegment is. Kunt u nog eens aangeven hoe het komt dat er zo veel woningen in uw gedachten over zijn als gevolg van verkeerde politieke beslissingen, terwijl we weten dat in Ridderkerk een heleboel woningen erg oud zijn. In die zin verbaast mij uw opmerking.

35

40

Dan aan het CDA. Een opmerking. Ik ben blij dat het CDA constateert dat er te weinig woningen in het middensegment zijn. En dat er betaalbare grondgebonden woningen moeten zijn. Dat het CDA daar een motie voor indient die vrij gedetailleerd is, die zullen wij steunen, want er is geen enkel deel in die motie dat zou strijden met dat wat wij voorstaan.

45

U noemt de bevolkingssamenstelling die slechts beperkt te beïnvloeden is door woonbeleid. Dat is van verschillende kanten gezegd. Ik steun die opmerking. Het staat ook in de stukken. In die zin denk ik dat wij ons vanavond wel druk maken, maar dat we geen wonderen moeten verwachten van de komende jaren.

Voorzitter, ik heb veel belangrijke aantekeningen gemaakt, maar hier wil ik het bij laten.

50

De voorzitter: Dank u wel. De heer Neuschwander.

De heer Neuschwander: Voorzitter, ik heb nog een vraag aan het college openstaan over de cijfers die in het boekje "Op weg naar een gezonde woningbouw" van de stadsregio staan. Kan de wethouder daar nog iets over zeggen?

5 Dan wil ik nog iets zeggen tegen een aantal partijen. Wat mij in deze vergadering opvalt, is dat bij een heleboel partijen duidelijke eensgezinde signalen worden afgegeven over jonge gezinnen, starters enzovoort. Als we acht jaar terugkijken, mag ik concluderen dat we een duidelijk signaal naar het college hebben afgegeven over de woningbouwstrategie: een positieve ontwikkeling.

10 Een opmerking naar de PvdA: daar miste ik dat een beetje. In de bijdrage van mevrouw Duman hoorde ik veel over iedereen die een woonplek nodig heeft die voor iedereen toegankelijk is. Er werden zelfs kangoeroewoningen genoemd voor alle Ridderkerkers. Wat ik miste, is dat mevrouw Duman niet vaststelt dat de boel is scheefgetrokken. Mijn vraag is of ze dat met mij eens is en waarom mis ik dat stuk in de bijdrage van de PvdA? Zeker als ik mij richt op jonge gezinnen en jongeren. Dan had ik verwacht dat zij daar iets meer over zouden zeggen.

15 Er werd door de PvdA een opmerking gemaakt aan het begin, over participatie. Die heb ik niet helemaal begrepen.

20 Dan nog een opmerking naar de heer Onderdelinden over de bevolkingsopbouw. Het is waar wat u zegt. Het is slechts voor een zeer klein deel beïnvloedbaar. We weten dat allemaal en het is best lastig. We willen allemaal met een schone lei beginnen en de situatie van het ene op het andere moment omkeren. Dat is niet mogelijk. We gaan proberen om het enigszins voor elkaar te krijgen met duidelijke signalen van de raad. Daarbij is hulp en medewerking van Woonvisie noodzakelijk.

25

Ik kom bij de amendementen en moties. Een van de amendementen die mede door ons is ingediend, daarop komt een tekstvoorstel. Dat is amendement 37 over woningbouw Donkersloot. Onder punt 1, het voorstel wordt de tekst als volgt:

30

“Onderzocht wordt of Donkersloot West binnen tien jaar is te ontwikkelen tot een gemengd gebied met ruimte voor wonen, werken en centrumvoorziening.”

De tweede zin tot en met ‘jonge gezinnen’ wordt geschrapt.

35

Om toch een beetje tegemoet te komen aan wat de wethouder heeft gezegd. Ik heb al aangegeven welke moties en amendementen door ons gesteund worden. Motie 47 door de ChristenUnie, D66/GroenLinks en de VVD ingediend, steunen wij.

40 Over een motie heb ik mij nog niet uitgelaten. Het amendement over de startersflat. Daar volgen wij het advies van het college. Het is amendement 35. Wij vinden dit amendement een beetje te veel van het goede. We hebben zojuist motie 47 aangenomen. Daar kun je al heel veel mee. De bestaande leegstaande kantoorpanden kun je benutten.

45 Vervolgens hebben we nog de portiekwoningen. Wij zijn bang dat wanneer we nu zo'n duidelijk signaal afgeven over de startersflat, de boel weer scheefgetrokken wordt. Dat gaat op dit moment iets te ver. Verder hebben we alle moties en amendementen gehad en daar staat onze handtekening wel of niet onder.

De heer Van Houcke: Ik heb een vraag aan de heer Neuschwander. Stel dat de gedachte die de wethouder opperde over de kantooronderzoeken nu op een fiasco uitloopt, is hij dan bereid om weer wel te denken over een startersflat?

50

De heer Neuschwander: Ja. Dan gaan we er gewoon weer opnieuw naar kijken.

De voorzitter: De heer Kok.

5

De heer Kok: Dank u wel, voorzitter. Wij beginnen met de nuchterheid van het CDA te onderstrepen. Het woonbeleid is beperkt te beïnvloeden. Daarnaast wil ik iets toevoegen aan een motie en een amendement.

10 Het amendement over woningbouw Donkersloot. Daarin staat dat “wordt onderzocht of Donkersloot Zuid binnen tien jaar is te ontwikkelen”.
Het is dus niet meer dan een onderzoek. Dan kunnen wij dit ondersteunen.

15 Daarnaast heb ik nog een opmerking over de motie van het CDA. Daarin wordt over woningen voor starters en jonge gezinnen gesproken. Onder 1. wordt het woord ‘prioriteit’ genoemd. Prioriteit sluit natuurlijk geen andere doelgroepen uit. Er wordt prioriteit gegeven aan starters en jonge gezinnen maar op het moment dat daar geen behoefte aan is, zou er naar andere doelgroepen gekeken kunnen worden.

20 Daar wil ik het bij laten.

De heer Japenga: Voorzitter het mag duidelijk zijn dat de raad vanavond aanvullende kaders meegeeft aan het college.

Wij zijn met alle genoemde aanpassingen voor alle moties en amendementen.

25 **Mevrouw Duman:** De heer Neuschwander mist het accent op jonge gezinnen bij de PvdA. De PvdA mist aandacht voor sociale woningvoorraad, vooral gezien de stijgende lijn van het aantal minima en ouderen. Daarnaast is de woningbouwstrategie weinig vernieuwend. Daarom vragen wij aandacht voor kangoeroewoningen en servicegebieden. Wij wachten de reactie van het college af.

30 **De heer Neuschwander;** Wat bedoelt mevrouw Duman met de opmerking dat de woningbouwstrategie weinig vernieuwend is? Afgezet tegen de afgelopen acht jaar, vind ik haar aardig vernieuwend.

35 **Mevrouw Duman:** Ik heb niets toe te voegen. Voor ons is zij niet vernieuwend.

40 **De heer Boertje:** Voorzitter, ik ga eerst in op de vraag van mijn gewaardeerde collega Van Houcke. Wij kennen elkaar inmiddels een jaar of vijf en dit zijn ongeveer de punten waar wij regelmatig over praten. De heer Van Houcke heeft het erover dat wij praten over vierduizend woningen en tweeduizend extra. Dat dat politiek verkeerde keuzes waren. Wij denken van niet. Mijnheer Van Houcke denkt van wel. Wij mogen daarover van mening verschillen. Het ging erover dat er eerst ISV-gelden waren. De provincie heeft gezegd vierduizend woningen in Ridderkerk te bouwen. Vervolgens heeft de stadsregio dat overgenomen en toen moesten er tweeduizend bijkomen. Nu zitten wij met een overschot van tweeduizend. En daar gaat het over. De stadsregio heeft de problematiek eigenlijk op de bordjes van de regiogemeenten neergelegd en dat is het probleem waarmee we zitten.

45 **Mevrouw Ripmeester bij interruptie:** Ik wil reageren op het woord ‘overschot’. Er is een verschil tussen vraag en aanbod geconstateerd in het woonwensenonderzoek, maar dat zit
50 hem vooral in de toegankelijkheid van bepaalde typen woningen. Ik vind dat iets anders dan overschot. Daarnaast zou je overschot ook nog kunnen definiëren als of de sociale woningvoorraad voldoet aan de Ridderkerkse vraag. Vervelend is dat we in een regionaal systeem zitten. Dus wanneer wij alleen een aanbod hebben voor de Ridderkerkse vraag en er wordt regionaal druk uitgeoefend, dan trekken onze Ridderkerkers alsnog aan het kortste

5 eind.

Dus overschot vind ik in dit geval een negatieve term. Het doet geen recht aan onze gewone Ridderkerkers die een mooi, leuk, betaalbaar huisje moeten krijgen in Ridderkerk.

10 **De heer Boertje:** Het is zeker niet als negatieve term bedoeld. Het is slechts een constatering. Wij waren in het verleden tegen de gekozen manier. Het blijkt nog steeds een probleem te zijn. Als we het geen overschot willen noemen, oké. What's in a name? We moeten nu oplossingen vinden voor problemen in onze gemeente.

15 **De heer Van Houcke:** Mijnheer Boertje, is het u ontgaan dat de problemen niet zitten in de nieuwe woningen die gebouwd zijn, maar in de oude voorraad? In de voorstellen van vanavond wordt gepoogd om die oude voorraad bij de tijd te brengen en toegankelijk te maken voor de groep waar mevrouw Ripmeester op doelt. Dat is toch niet verkeerd? Het is u toch niet ontgaan dat in Ridderkerk veel duurdere appartementen leeg zijn blijven staan? Als u naar Bolnes gaat, kunt u zien dat daar twee-onder-een-kap-woningen leeg blijven
20 staan. Uw gedachtegang blijft er maar in hangen, maar daar zit het probleem niet.

De heer Boertje: Voorzitter, het gaat om de aantallen. Het is heel simpel een constatering. Ik wil verder gaan met mijn tweede termijn.

25 Alle fracties zijn het in de basis met elkaar eens over de problematiek. De oplossingen verschillen slechts op details. De hoge score over eensgezindheid blijkt uit de veelal positieve benadering van de moties en amendementen. Starters en jongeren vragen om een extra impuls, maar ook de middengroepen moeten we niet vergeten. De keten moet kloppen en de ontbrekende sporten op de woonladder leiden tot stagnatie. Het is niet zo'n groot probleem om de woonladder met de ontbrekende treden aan te vullen. Die moeten in het midden
30 worden toegevoegd. Pas dan bevorderen we de doorstroming.

Jongeren willen graag een wooncarrière maken. Dat hebben zij meegedeeld. Woonvisie wil hoogwaardig renoveren. We zouden van een aantal portiekwoningen, waar we er twee van hebben een kunnen maken. Ik wil straks bij diverse moties en amendementen een stemverklaring afgeven. Dank u wel.

35 **De heer Onderdelinden:** Voorzitter, ik was vergeten toen ik de jongerenraad noemde om ook het ouderenplatform te noemen. Die heeft zich ook behoorlijk beziggehouden met de woningbouwstrategie. Toen wij bij Woonvisie over dit onderwerp spraken, kwam onder andere ook de problematiek van de portiek- en etagewoningen aan de orde. Expliciet hebben wij besproken om deze om te vormen naar starterswoningen. Ik vond dat er weldegelijk positief op werd gereageerd door BVR en Woonvisie. Dat aspect zou misschien nog eens nader moeten worden meegenomen. De heer Van Houcke sprak negatief over de ontwikkelingen in Bolnes. Wij zitten daar wat anders in en zullen dat verwoorden bij de
40 behandeling van het wijkontwikkelingsprogramma Bolnes.

45 De motie over kantoorgebouwen kunnen wij onderschrijven voor zover het leegstaande kantoorgebouwen in de woonomgeving betreft.

Het champagnemoment van 42 jaar in plaats van 52 jaar, moet ook worden genoemd in amendement 38. Dat moment hebben we nu binnengeroeid en moeten we ook in het
50 amendement veranderen.

Dank u wel.

De voorzitter: Tot slot de wethouder voor de tweede termijn.

5 **Wethouder Den Ouden:** Dank u wel, voorzitter. Om direct aan te sluiten bij de laatste suggestie van de heer Onderdelinden. Ik moet een omissie uit de eerste termijn herstellen. Ik had het iets beter moeten lezen, het is 43 jaar.

10 **Mevrouw Ripmeester bij interruptie:** Voorzitter, de wethouder heeft binnen een halfuur toch iets gedaan aan een evenwichtige bevolkingsopbouw in Ridderkerk.

De voorzitter: Ik bedoel maar, hoe daadkrachtig kan iemand zijn.

15 **Wethouder Den Ouden:** Waar schorsingen al niet goed voor zijn.
Voorzitter, volgens mij zijn er niet veel vragen meer aan het college gesteld. Ik heb in eerste termijn verzuimd iets over lokaal maatwerk te zeggen.
De officiële rapportages geven weinig aan, maar neem een voorbeeld aan hoe Ridderkerk is omgegaan met De Vier Jaargetijden. Twintig starterswoningen, 93 seniorenwoningen en 48 woningen in de vrije sector. Daar is in overleg met Woonvisie het volgende beleid vastgesteld en er is ook uitvoering aan gegeven. Als eerste de huurders uit Slikkerveer Zuidoost, vervolgens kwamen huurders van Woonvisie in aanmerking die een eengezinswoning achterlaten. Vervolgens overige huurders van Woonvisie en mensen uit Ridderkerk die een eengezinswoning achterlaten en ten slotte mensen van buiten Ridderkerk. Dat was de praktische invulling van lokaal maatwerk.

25 **Mevrouw Ripmeester:** Een vraag ter verduidelijking: wanneer studenten uitgeschreven worden naar een andere plaats, naar Groningen, en vervolgens weer terug willen naar Ridderkerk, zijn dit dan mensen die nog minder kans maken op een woning in Ridderkerk? Of blijven het Ridderkerkers?

30 **Wethouder Den Ouden:** Volgens mij is op dit moment de inschrijvingsduur van belang. Als iemand bij Woonvisie is ingeschreven, is afgezien van een bepaalde vorm van labeling en wat daar mogelijk is, de inschrijvingsduur van belang.

35 **Mevrouw Ripmeester:** Maar dan ontbreekt een inschrijvingsduur van zes jaar.

De voorzitter: Mevrouw Ripmeester, daar willen we op een ander moment op terugkomen, want dit voert te ver.

40 **Wethouder Den Ouden:** Door Leefbaar Ridderkerk werd gevraagd hoe het staat met afspraken in het boekje over verstedelijkingsopgaven. In de beleving van Ridderkerk zijn dat indicatieve cijfers. Ze zijn niet actief aangereikt. Maar het is hier wel zo ervaren. Ze zijn door de stadsregio aangereikt. De definitieve afspraken over mogelijkheden, daarover komen we bij u terug. Binnenkort.

45 Niet alles uit deze portefeuille qua data, heb ik al precies op een rij. Dat kunt u zich voorstellen.
Ik kom er in een later stadium op terug.

50 Voorzitter, ik wilde het hierbij laten, tenzij ik belangrijke vragen ben vergeten te beantwoorden. Ik heb begrepen dat de opmerking van het college over de aanpak onvoldoende weerklank heeft gevonden. Niemand heeft in tweede termijn gezegd dat dit een goed idee is.

De voorzitter: Het was een goed idee, maar is alleen niet overgenomen.

5

Mevrouw Ripmeester: Wij zitten nog te wachten op het overnemen van twee goede ideeën. Kangoeroewoningen en woonservicegebieden. Daarop hebben wij een reactie gevraagd.

10

Wethouder Den Ouden: De volgende stap is dat woningbouwopgaven en locaties in beeld komen. Dit wordt daarin meegenomen. Deze specifieke vormen zouden onvoldoende abstractieniveau hebben om in de strategie mee te nemen en vast te stellen.

15

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel voor uw antwoord. Een woonservicegebied is zodanig abstract en visionair dat het wel in deze strategie zou passen. Ik zou graag in de commissie Wonen hierover verder met u van gedachte wisselen.

20

De voorzitter: Dat kan altijd. Wethouder nog? Dat is niet het geval. De woningbouwstrategie staat ter vaststelling op de agenda. We gaan eerst de amendementen in stemming brengen om vervolgens de woningbouwstrategie vast te stellen en daarna de moties.

Amendement 33, risicoscan in risicobuurtten. Stemverklaringen?

De heer Boertje: De VVD is voor. Preventie is beter dan repressie. Wij zijn voor.

25

De voorzitter: Wie is voor dit amendement?
Het amendement is aangenomen met 25 stemmen voor en 1 tegen.

Amendement 34. Stemverklaringen?

30

De heer Boertje: Wij gaan niet akkoord met het amendement. Het aspect jongeren en ouderen vinden wij prima. Maar het aspect betaalbaar zouden wij ook voor het middensegment willen zien om de doorstroming te bevorderen.

35

Mevrouw Ripmeester: Hetzelfde als mijnheer Boertje, alleen een andere versie. Vanwege het woord betaalbaar willen wij het amendement steunen, maar met de nadruk dat de toegankelijkheid van de portiekflats bereikt wordt zodat de vraag ernaar gaat stijgen.

40

De voorzitter: Wie is voor dit amendement?
Het amendement is aangenomen met 24 stemmen voor en 2 stemmen tegen.

Amendement 35 onderzoek startersflat. Stemverklaringen?

45

Mevrouw Ripmeester: Wij zijn voor dit onderzoek en kunnen ons voorstellen dat er een overlap is met het vorige amendement.

De heer Kok: Om die reden zijn wij tegen het amendement. Wij vinden het te veel van het goede.

50

De voorzitter: Ik breng het amendement in stemming.
Het amendement is verworpen met 17 stemmen tegen en 9 stemmen voor.

Amendement 36 bouwen van eengezinswoningen. Stemverklaringen?

De heer Boertje: Wij zijn voor omdat hierdoor juist de verhuisketen gestimuleerd wordt.

5

De voorzitter: Dank u wel. Ik breng het amendement in stemming.
Het amendement is aangenomen met 26 stemmen voor. Unaniem.

10

Amendement 37 woningbouw Donkersloot. Het amendement is gewijzigd.
Stemverklaringen?

De heer Boertje: Voorzitter, de denkrichting is bij de structuurvisie al aangegeven. Wij zijn daarom voor.

15

De voorzitter: Wie is voor dit amendement?
Het amendement is aangenomen met 26 stemmen. Unaniem aangenomen.

Amendement 38, relatie woningbouw bevolkingsopbouw. Stemverklaringen?

20

De heer Boertje: Ruimtelijke ordeningsvraagstukken vragen altijd om een samenhangende visie. Hierin wordt voorzien en het geheel is daarom te overzien. Dus wij zijn voor.

Mevrouw Ripmeester: Wij zijn voor maar willen wel in gesprek over de evenwichtige bevolkingssamenstelling qua demografie en economische positie.

25

De voorzitter: Wie is voor amendement 38?
Het amendement is unaniem aangenomen met 26 stemmen.

30

De woningbouwstrategie Ridderkerk zelf. Het voorstel. Wie is voor het voorstel inclusief de amendementen?
Stemverklaringen?

35

Mevrouw Ripmeester: Wij kunnen instemmen met het voorstel op één punt na. Dat is het uit de markt nemen van de portiekwoningen zonder lift. Wij vinden dat de sociale woningvoorraad nu onder druk staat. Onze fractie vindt het ongewenst om te besluiten om een groot aantal betaalbare portiekwoningen zonder lift, uit de markt te nemen. Er gaat nu een proef lopen om appartementencomplexen op te knappen en te kijken of toevoeging van een lift de vraag zal doen stijgen. Wij vinden dat dit eerst moet worden afgewacht voordat besloten wordt om deze groep betaalbare woningen uit de markt te nemen.

40

De heer Onderdelinden: Wij sluiten ons daarbij aan.

45

De voorzitter: We gaan over tot stemming.
Leefbaar Ridderkerk, CDA, D66/GroenLinks, SGP, ChristenUnie, PvdA en VVD. De woningbouwstrategie is unaniem aangenomen.

Dan de moties:

50

Motie 43. Stemverklaringen?

De heer Boertje: Voorzitter, wij gaan niet akkoord met deze motie. Juist op nieuwe ontwikkellocaties focussen op vooral of alleen starterswoningen, betekent dat het wellicht financieel onhaalbaar is voor een ontwikkelaar. Bolnes is een voorbeeld van hoe het wel moet. Wij vinden dit niet wenselijk, want als je alleen focust op starterswoningen, betekent dit

5 dat een ontwikkelaar om het te compenseren heel duur zou moeten bouwen. Wij zouden juist willen inzetten op het middensegment. En daarom zeggen wij: niet doen.

Mevrouw Ripmeester: Wij kunnen niet meegaan met deze motie. Wij vinden niet dat er een tekort is aan deze grondgebonden middenwoningen, maar juist aan een categorie daaronder. Wij vinden dat daarin meer gebouwd moet worden.

De voorzitter: Anderen nog?

15 **De heer Neuschwander:** Voorzitter, het zal voor mevrouw Ripmeester raar klinken, maar deze motie ligt zo in het verlengde van de amendementen dat wij voorstander van deze motie zijn en deze steunen.

De voorzitter: Wie is voor motie 43?
De motie is aangenomen met 20 leden. Tegen 6.

20 Motie 44. Stemverklaringen?

De heer Boertje: Wij zijn voor. Dit is eigenlijk wat starters plus is. Hiermee bevordert je de doorstroming, de eerste trede daarvan.

25 **Mevrouw Ripmeester:** Wij zijn tegen. Wij vinden dit een extra druk op de sociale woningvoorraad. Wij gunnen de mensen trouwens een koopwoning in dezelfde categorie, maar dan wel nieuwbouw. Daarnaast is het hebben van een koopwoning geen garantie voor een nette buurt. Dat werd net gesuggereerd. Wij zijn hier tegen.

30 **De voorzitter:** Wie is voor motie 44?
Voor zijn 22 leden en tegen zijn 4, zodat deze motie is aangenomen.

Motie 45. Stemverklaringen?

35 Wie is voor deze motie?
Voor zijn 26 leden. De motie is unaniem aangenomen.

Motie 46. Woonkeur. Stemverklaringen?

40 **De heer Boertje:** Prima monitoring.

De voorzitter: Wie is voor motie 46?
Voor zijn 26 leden, deze motie is unaniem aangenomen.

45 Motie 47 over de ombouw van kantoorgebouwen. Stemverklaringen?

De heer Onderdelinden: Ik heb het al gezegd voorzitter, voor zover het de kantoorgebouwen betreft die in de woonomgeving zijn gesitueerd.

50 **De voorzitter:** Dank u. Anderen nog? Niemand. Wie is voor motie 47.
Voor zijn 21 leden en 5 tegen. Motie 47 is aangenomen.

8. Voorstel om het wijkontwikkelingsprogramma Bolnes vast te stellen

5 **(raadsvoorstel nr. 62)**

Dit agendapunt wordt uitgesteld.

10 **9. Voorstel om de ruïne Huis te Woude te restaureren (raadsvoorstel nr. 57)**

Dit agendapunt is vanavond niet aan de orde.

15 **10. Voorstel om de gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond te wijzigen (raadsvoorstel nr. 68)**

De voorzitter: Dit agendapunt is ter vaststelling geagendeerd. Mevrouw Van den Berg heeft gevraagd niet te hoeven stemmen, vanwege haar nieuwe functie.

Vastgesteld.

20 **11. Voorstel om de startnotitie Toekomstvisie Reijerpark vast te stellen (raadsvoorstel nr. 69)**

De voorzitter: Is dit akkoord? Het is vastgesteld.

25 **12. Voorstel om het grondbedrijfcomplex Ridderkerklijn af te sluiten (raadsvoorstel nr. 64)**

De voorzitter: Dit agendapunt wordt uitgesteld.

30 **13. Voorstel om een aantal bevoegdheden op grond van de Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders (raadsvoorstel nr. 63)**

35 **De voorzitter:** Met het advies van de commissie toe te voegen, dat het besluit ook genomen wordt gelet op artikel 156 van de Gemeentewet. Akkoord? Vastgesteld.

40 **14. Voorstel om de heren dr. J.Th.G.P. Franx en F.W.O.A. Schut te benoemen tot bestuurslid van 3Primair voor de periode van 1 januari 2011 tot 1 januari 2015 (raadsvoorstel nr. 66)**

De voorzitter: Is dat akkoord? Vastgesteld met de hartelijke felicitatie aan de beide heren.

45 **15. Eventuele mededelingen van het college over afdoening van aangenomen moties**

De voorzitter: Advies van de commissie Samen leven om motie 35 uit 2010 inzake bezuiniging op tijdelijke opname en dagvoorziening in De Riederborgh als afgedaan te beschouwen. Is dat akkoord? Vastgesteld.

50 **16. Voorstel om in aanvulling op informatie op de vastgestelde jaarrekening 2009 nadere gegevens over de investering stedelijke vernieuwing 2009 te verstrekken**

De voorzitter: Dit moet beslist voor 1 februari aangenomen worden. Is dit akkoord?

5

De heer Onderdelinden: Voorzitter, kunt u toelichten hoe dat kwam? Ik bedoel hiermee: is onze organisatie op dit punt niet op orde? Dat zou je daaruit kunnen lezen.

De voorzitter: Wethouder Vroegindeweyj.

10

Wethouder Vroegindeweyj: Dank u wel, voorzitter. Het is niet dat de administratie niet op orde is, er is jaarlijks aan de stadsregio gerapporteerd wat er in dat opzicht was gedaan. Die rapportages zijn correct en sluitend bij de stadsregio aangekomen in het betreffende jaar en ook door de accountant gecontroleerd. Het enige is dat de SISA-bijlage bij de jaarrekening een zodanig format had dat daar die gegevens slecht in verwerkt konden worden. En dat er ten onrechte vanuit gegaan was dat die opgave voldoende zou zijn. We hebben dat teruggekregen van de stadsregio met het verzoek dit alsnog in het format te persen volgens hun instructie en dat is bij dezen gebeurd. Het heeft geen financiële consequenties maar het is een kwestie van voldoen aan de formele eis.

15

20

De voorzitter: Is dat helder? Kan het worden vastgesteld? Vastgesteld.

17. Afscheid van Heleen van den Berg

25

De voorzitter: Beste Heleen, om maar direct met de deur in huis te vallen: per 1 februari stop ik als raadslid. Dit schreef je in een afscheidsbrief.

Na de verkiezingen van maart 2010 werd je voor de eerste keer raadslid. Dat kreeg ik te horen, want dat wist ik als nieuwkomer hier natuurlijk niet. Je had net een succesvolle periode als wethouder achter de rug. Jammer voor jou en voor je partij dat het geen vervolg mocht krijgen.

30

Daardoor zit je nu in de raad. We nemen nu afscheid van je als raadslid.

Wij hebben elkaar leren kennen in de stadsregionale commissie jeugdzorg. Daar heb ik kunnen waarnemen dat je de gemeente Ridderkerk uitstekend, werkelijk uitstekend hebt vertegenwoordigd. Alle lof daarvoor. Ik heb volgens mij daar kunnen vaststellen dat je nog sneller denkt dan dat je praat. Dat viel goed op. Alle waardering. Ik ben blij dat je het werk dat je daar hebt verzet in je nieuwe baan kunt voortzetten. Dat heeft maar een belang: ons aller streven dat er echt geen kind meer tussen wal en schip raakt. Dat is heel belangrijk werk. Als we je dan los moeten laten, dan maar voor zoiets belangrijks. Dat vergoedt veel, vind ik.

35

40

Dus nu je nieuwe drukke baan en dan ook nog bij de gemeenschappelijke regeling. Ridderkerk doet mee aan die gemeenschappelijke regeling en dat is voor jou reden genoeg om het raadslidmaatschap los te laten. Je hebt geschreven dat je wens is om er niet al te veel aandacht aan te besteden. Dus ik houd geen toespraak van drie kwartier, maar we doen het hier ongeveer mee.

45

Ik wil je alle goeds toewensen en heel veel succes in je werk, maar vooral natuurlijk ook in je privéleven.

Ik mag je iets overhandigen. Dat doet Maarten want het is heel breekbaar. Het is veiliger dat hij dat doet. Het is de op handen gedragen schaal. Een symbolisch cadeau, wat betekent dat we samen sterk staan, schouder aan schouder voor de goede zaak.

50

[applaus, overhandiging van het cadeau en de bloemen]

Het woord is aan de heer Japenga.

5

De heer Japenga: Dank u wel, voorzitter, we nemen afscheid van collega Van den Berg. Heleen. Zelf vond je dat we er niet veel aandacht aan moesten geven. Ik kan het korter houden dan ik gewend ben of gewoon sneller spreken zoals jij gebruikelijk was te doen. Je verlaat de gemeenteraad van Ridderkerk maar je bent niet weg voor de ChristenUnie heb je ons gezegd. Daar zijn we blij mee.

10

Je hebt dan weliswaar kort in de gemeenteraad gezeten maar je hebt een enorme staat van dienst in het publieke domein. Zo was je achtereenvolgens actief voor de fractie van het Europees Parlement en later voor de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie. Ook ben je werkzaam geweest bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De afgelopen jaren was je wethouder van de gemeente Ridderkerk. De Wmo, het Centrum voor Jeugd en Gezin en het armoedebeleid waren een paar onderdelen van jouw portefeuille waarin de afgelopen jaren mooie stappen zijn gezet.

15

20

Je hebt jarenlang veel werk verzet voor de ChristenUnie en we kunnen je met recht het boegbeeld van de lokale club noemen. Als wethouder heb je je enorm gedreven ingezet voor de kwetsbare groepen in de samenleving. Je was bewogen met de mensen die het moeilijk hebben. Je hebt zeer moeilijke dossiers onder handen gehad. Met kennis van zaken heb je je werk gedaan. Als raadslid heb ik zeer genoten van je rol in het college. Snel denken en snel praten zijn een paar kenmerken die we allemaal wel zullen herkennen.

25

Ook anderen hebben kenmerken van jou genoemd. Ik noem er een paar: 'grote betrokkenheid bij de dingen die ze doet en vooral bij de mensen voor wie ze het doet', 'met hart en ziel, duidelijk, eerlijk, echt, stabiel en betrokken bij elkaar', 'Zolang als ik Heleen ken, gaat zij al voor jongeren. Een vrouw met verstand, hart en visie!'.

30

Als raadslid in de oppositie moest je jezelf zien te hervinden. Het is niet gemakkelijk als je het goed hebt gedaan in de voorbije periode, dat dan de verkiezingen zo vervelend voor de partij uitpakken. We zijn daar met elkaar flink beroerd van geweest.

35

Maar goed, voor alles is een tijd, zegt de Prediker. En in die zin hebben we als partij een zekere nuchterheid. Onze eerste opdracht in het leven is om als christen actief te zijn in de samenleving en ons werk te doen. Daar hebben we elkaar ook steeds weer in gevonden.

40

Een nieuwe intensieve baan bij de GGD als programmamanager maakt dat je afscheid neemt als raadslid. Nu twijfel ik. Afgelopen maanden is bij een afscheid het gebruik ontstaan om te gaan dichten. Wat sla je voor figuur als je daarin niet meedoet? Ik heb een poging gewaagd.

45

Een politica uit Ridderkerk was in dossiers in college en raad zeer sterk. Toen moest zij gaan, want zo sprak zij snel: ik vind de regio verdient het dat ieder kind wint. Dat is het.

Ik wil je namens de fractie, de steunfractie, het bestuur en de leden van de ChristenUnie bedanken voor je enorme inzet, je aanwezigheid en je zijn.

50

De voorzitter: Het laatste woord is aan Heleen van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: U bent origineel in uw reacties. Ik kreeg zojuist een twitterbericht: verras de zaal eens en praat eens niet snel.

Maar goed, dank voor de gelegenheid.

Het ging er bijna niet van komen, maar gelukkig toch nog. Vorige week was er al een extra

5 raadsvergadering en ik werd rond een uur of half elf even bang. Ik had een hele speech
voorbereid, maar gezien het tijdstip kort ik hem in en hou het bij een paar woorden. Dat lijkt
me ook terecht want waar praat je over: afscheid na elf maanden raadslidmaatschap. Ook in
10 2006 ben ik één maand raadslid geweest. Ik wil u bedanken voor de samenwerking in de
afgelopen jaren. Die was met raad, college, griffie, ambtelijke organisatie over het algemeen
heel plezierig. Soms waren er spannende debatten, maar over het algemeen ging het op een
uitstekende manier. Annie en Marten, bedankt voor jullie woorden. Marten en Cor, heel veel
succes in de nieuwe fractie. Weer twee mannen. Enige balans naast alle vrouwen van de
PvdA naast jullie. Dank ook voor de samenwerking met de ChristenUnie. Leuk dat jullie er
vanavond ook bij zijn. Het waren mooie jaren en we houden de komende jaren contact.

15 Voor mij breekt er een periode van afstand nemen aan en ik moet eerlijk zeggen dat die al
een beetje begonnen is. Ik zal nog terugkomen en misschien kom ik nog wel eens inspreken.
Ik probeer het niet te gaan schrijven in De Combinatie, maar ik zal u zeker gaan volgen.

20 Vorige maand nam Rinus afscheid om zich te gaan inzetten voor de dieren in de regio. Ik ga
dat doen voor de jongeren in onze regio. Misschien kan een van u overwegen om in het kader
van doelgroepenbeleid iets voor de ouderen te gaan doen.

Ik ben aan de slag gegaan als programmamanager Ieder kind wint. Een stadsregionaal
programma. Maar, op het gebied van jeugdzorg hebben we mooie gedeelde ambities. Henk
25 weet er alles van. Ik denk dat we elkaar op dat gebied nog wel eens komen te spreken, zeker
met spannende vragen over de decentralisatie die op onze regio afkomt en er staat ons een
hoop te wachten. Dat vraagt veel van de gemeente en de stadsregio.

Ik bedank u voor de samenwerking. Dank ook voor de mooie momenten na de
30 raadsvergadering en andere vergaderingen beneden, bij Het Plein of op het plein als we weer
voor een gesloten restaurant stonden. Ik heb wel het idee dat we daar soms meer
wereldproblemen hebben opgelost dan hier in de zaal. Het waren mooie momenten. Na
vorige week weet ik dat het ook gezellig kan zijn met een glas thee. Het ga u goed, in de
komende tijd komt er nog een heleboel op u af. Ik wens u veel succes en veel dank!

35 *[applaus]*

De voorzitter: Het Plein is al dicht. Het is bijna middernacht. Ik sluit de vergadering en wens
u allen wel thuis.

40 De vergadering wordt om 23.35 uur gesloten.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 24 maart 2011,
45 de griffier, de voorzitter,

50

27 januari 2011

5

10

15

20

as